

Град за равноправност

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

Публикација је штампана
уз финансијску подршку
Европске уније

Ова публикација је издата у оквиру регионалног пројекта
“Промоција Европске повеље о равноправности жена и мушкараца
на локалном нивоу” који спроводи пет партнерских удружења:
Удружење Феномена из Краљева, Србија, као организација која управља пројектом
Анима - Центар за женско и мировно образовање из Котора, Црна Гора
Агенција локалне демократије Мостар, Босна и Херцеговина
Центар локалне демократије ЛДА из Ниша, Србија
Фондација Kvinna till Kvinna из Стокхолма, Шведска,
у улози међународног партнера

Пројекат је финансијски подржала Европска унија.
Ставови изражени у овој публикацији не одражавају
нужно и ставове Европске комисије.

Пројекат подржавају и Фондација KVINNA TILL KVINNA,
и Асоцијација TAVOLO TRENINO CON I BALCANI.

ГРАД ЗА РАВНОПРАВНОСТ

Наслов издања на енглеском језику -
THE TOWN FOR EQUALITY

Публикацију је саставио

Савет европских општина и региона (CEMR) -
©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

Превод на српски

Јасна Живковић, Марија Петронијевић

Удружење које издаје публикацију у Србији

Феномена, Краљево

Штампа: Рижа, Краљево, 2012.

Тираж: 200 примерака

ISBN: 978-86-913455-3-2

Град за равноправност

Методологија и
добре праксе
једнаких
могућности за жене
и мушкарце

Европска комисија - ГД Запошљавање и социјална заштита

уз подршку Европске уније - V Европски програм за једнаке могућности (2001-2005)

[Реч председнице]

Вићента Бош Паленка

Председница СЕМР Одбора жена изабраних
представница локалних и регионалних власти

Крајем 1970-их, жене које су изабране на локалном нивоу, у оквиру Савета европских општина и регија, осетиле су потребу да формирају форум за састајања и дијалог. Постојећи одбор жена изабраних на локалном и регионалном нивоу оформљен је 1991.

Изузетно смо захвалне/и зачетницама/има које/и су подигле/и свест унутар СЕМР-а (организације чији је циљ да европску идеју што више приближи грађанкама/има унутар наших градова и села), али и у оквиру државних и европских институција, по питању равноправности у локалним и регионалним органима одлучивања. Чланице/ови Сталног одбора покренуле/и су процес разматрања улоге наших градова и региона у стварању праведнијег друштва.

На конференцијама у Пизи (1983), Сантјагу де Компостели (1986), Антверпену (1988) и Хајделбергу (1992) показана је решеност да се ово питање уведе у активности организације. На Петој конференцији изабраних жена, одржаној у Даблину 1995, на којој је учествовало више од 500 изабраних жена из читаве Европе, опредељеност ка равноправној демократији била је потврђена чак и када су расположива средства за постизање такве демократије (подршка или законодавство) била различита. Ове жене су у том случају морале да задобију све изабране представнице/ке у оквиру СЕМР како би се питање равноправности узело у обзир. То су постигле на 20. Генералној скупштини СЕМР-а у Солуну 1996.

Одбор је настојао да промовише идеју равноправности у изабраним скупштинама. Број изабраних жена порастао је током последњих тридесет година, како улокалним

скупштинама, тако и у скупштинама на државном нивоу. Међутим, жене не остају у мањини само у локалним већима, већ их, такође, веома ретко има на позицијама са високом одговорношћу на локалном нивоу. У оквиру пројекта који је суфинансирала Европска унија између 1996. и 1999. године, СЕМР Одбор жена изабраних представница локалних и регионалних власти подстакао је државе и политичке партије да предложе више жена за локалне изборе. Кроз конституисање мреже изабраних жена широм Европе Одбор је покренуо промене у локалним политикама у корист равноправности жена и мушкараца.

Пројекат Одбора, одабран од стране Комисије за 2004, у оквиру V Акционог програма заједница за равноправност жена и мушкараца био је посебно амбициозан. Циљ овог пројекта, преко СЕМР националних асоцијација и пројектних партнера, био је да се састави приказ града у коме су сви облици дискриминације искорењени. Ми смо то назвали виртуелни град, зато што у овом тренутку такав град не постоји.

Упркос веома кратким роковима за реализацију пројекта, резултати су изванредни. Овај пројекат је омогућио организацију неколико семинара и састанака изабраних жена и мушкараца, државних службеница и службеника, као и актера и актерки цивилног друштва који/е спроводе политику равноправности кроз активности у различитим областима, и који/е су почели/е са интеграцијом родне димензије у локални живот.

Овај документ, који је резултат нашег рада и истраживања, има намеру да помогне актеркама/има на локалном нивоу да свој град трансформишу у модел града за равноправност. Ово је значајан демократски и правни изазов за развој наших друштава.

Увод

Џереми Смит

Генерални секретар СЕМР-а

Локална управа има виталну улогу у свакодневном животу становника и становница града. Она има значајан утицај на жене, које чине већину популације.

Током последње две деценије, Савет европских општина и регија охрабривао је учешће жена у локалном политичком животу, јер на тај начин жене могу активно да учествују у доношењу одлука по питањима која се тичу организације њихових живота.

Какав би требало да буде град који узима у обзир потребе жена у свакодневном животу? Какву политику би требало да спроводи? Ово су питања на која СЕМР жели да одговори покушавајући да створи „виртуелни град за равноправност“ кроз пројекат подржан од стране Европске комисије у оквиру V Акционог програма заједница за једнаке могућности жена и мушкараца, чији је приоритет 2004. био „учешће у одлучивању“.

У овом разматрању, на семинарима и конференцијама који су били организовани у оквиру Пројекта, учествовале су жене изабране представнице локалних и регионалних власти, стручњаци и стручњакиње у области једнаких могућности из градова и локалне управе у различитим европским земљама, службенице/и одговорне/и за СЕМР националне асоцијације, представнице/и других европских организација и универзитетски професори и професорке.

Публикација коју вас позивамо да откријете је плод овог заједничког рада. Публикација је сачињена из два дела.

Први део је преглед улоге и потреба жена у граду: у погледу њиховог учешћа у одлучивању, у механизмима доношења одлука и различитим политикама које су у локалној надлежности.

Учинило нам се корисним да у овом прегледу наведемо примере добрих пракси примењених у неколико европских градова, за које се надамо да ће бити инспирација за друге градове. Веома је могуће да листа градова узетих као пример није коначна. Стога вас позивамо да нас обавестите о другим добрим праксама које сте покренуле/и или за које знате. Волели/е бисмо да обогатимо нашу базу података и учинимо је доступном преко CEMR вебсајта (www.ccre.org).

Други део публикације садржи методологију коју смо развили на основу овог прегледа. Овом методологијом желимо да европским градовима и општинама, као и другим нивоима локалних и регионалних европских власти, учинимо доступним инструмент за примену политика које узимају у обзир потребе жена и њихову улогу у свакодневном животу наших друштава.

Наша жеља је да ова публикација буде прави инструмент свим изабраним представницама и женама које су изабране на локалном и регионалном нивоу и стручњакињама и стручњацима у овој области, као и да подстиче политике којима је циљ олакшавање свакодневног живота наших грађанки.

Желим да се захвалим Европској комисији која је, финансијском подршком, омогућила реализацију овог пројекта: осмишљавање виртуелног града за равноправност.

Желимо да захвалимо Европској комисији на прихватању суфинансирања пројекта „Равноправност у европским градовима“, и ове публикације, која је његов суштински резултат.

Такође, желимо да захвалимо националним асоцијацијама, пројектним партнерима, градовима и локалним и регионалним властима који су допринели изради ове публикације дајући нам примере добрих пракси.

Ова публикација не би изашла на светло дана без доприноса који су дале/и:

- Франсоа ГАСПАР, стручњакиња CEDAW Одбора Уједињених нација, ауторка првог дела књиге;
- Гилерм ЏОНСТОН, за истраживање о добрим праксама;
- Одри ЈАНГ и Сју ЏОНСОН, за њихов допринос у другом делу књиге;
- Марсел ПЕЈР, за корекцију текстова;
- Фулвиа КУЂИНИ, за италијански превод;
- Хајди МАРТЕНС, за немачки превод;
- Фелипе ВИЛЕЛА, за шпански превод;
- Пени ЈИМ, за енглески превод;
- Све/и запослене/и у СЕМР Генералном секретаријату, а посебно Изабел АРЧИ, Доминик АРЕСТАТ, Томас КЕТЕРМОЛ, Кристоф ШЕЛЛОУ, Корин ДОЛИ, Патрицио ФЛОРИЛИ, Сесил ГРАУВОГЛ, Валери СОЛЕ и Вики НАКИС.

Одговорна за публикацију: Сандра ЦЕЦИАРИНИ, надлежна за политике у Генералном секретаријату, начелница пројекта „Равноправност у европским градовима“.

[Партнери пројекта]

- **Немачка / Град Франкфурт на Мајни, Frauenreferat**

Walter-Kolb-Straße 9-11, 60594 Frankfurt am Main (Deutschland)

Тел.: +49 69 212 36362 - Факс: +49 69 212 30727

Веб-сајт: <http://www.frankfurt.de>

- **Немачка / Немачки сектор CEMR-а (RGRE)**

Lindenallee 13-17, 50968 Köln (Deutschland)

Тел.: +49 221 3771 310 - Факс: +49 221 3771 150

Веб-сајт: <http://www.rgre.de>

- **Белгија / Унија белгијских градова и општина (UVCB)**

Rue d'Arlon 53, 1040 Bruxelles (Belgium)

Тел.: +32 2 233 20 01 - Факс: +32 2 231 15 23

Веб-сајт: <http://www.uvcb-vbsg.be>

- **Шпанија / Шпанска Федерација општина и покрајина (FEMP)**

Calle del Nuncio 8, 28005 Madrid (Spain)

Тел.: +34 91 364 37 00 - Факс: +34 91 366 72 78

Веб-сајт: <http://www.femp.es>

- **Шпанија / Баскијска Асоцијација општина (EUEDEL)**

Plaza del Ensanche nº 5, 48009 Bilbao (Spain)

Тел.: +34 94 423 15 00 - Факс: +34 94 423 72 20

Веб-сајт: www.eudel.net

- **Шпанија / Општина Картахена**

C/Sor Francisca Armendáriz 6, Edificio Administrativo del Ayuntamiento, 30202 Cartagena (Spain)

Тел.: +34 968 528 051 - Факс : +34 968 501 690

Веб-сајт: <http://www.ayto-cartagena.es>

- **Финска / Асоцијација финских локалних и регионалних власти (AFLRA)**

Toinen linja 14, 000530 Helsinki (Finland)

Тел.: +358 9 7711 - Факс: +358 9 771 2726

Веб-сајт: <http://www.kunnat.net>

- **Француска / Француска Асоцијација CEMR (AFCCRE)**

30 rue d'Alsace-Lorraine, 45000 Orléans (France)

Тел.: +33 2 38 77 83 83 - Факс: +33 2 38 77 21 03

Веб-сајт: <http://www.afccre.asso.fr>

- **Француска / Град Сен Жан де ла Руел**

Rue Charles Beauhaire, 45140 Saint Jean de la Ruelle (France)

Тел.: +33 2 38 79 33 00 - Факс: +33 2 38 79 33 62

Веб-сајт: www.ville-saintjeandelaruelle.fr

- **Грчка / Централна Унија општина и заједница**

8 Akadimias & Genadiou, 106 78 Athens (Greece)

Тел.: +30 210 38 99 646 - Факс: +30 210 38 20 807

Веб-сајт: <http://www.kedke.gr>

- **Италија / Италијанска Асоцијација CEMR (AICCRE)**

Piazza di Trevi 86, 00187 Roma (Italy)

Тел.: +39 06 699 404 61 - Факс: +39 06 679 32 75

Веб-сајт: <http://www.aiccre.it>

- **Италија / Федерација Тоскане AICCRE**

Piazza San Lorenzo 5, 50123 Firenze (Italy)

Тел.: +39 055 238 78 21 / 23 - Факс: +39 055 238 78 24

- **Луксембург / Асоцијација луксембуршких градова и општина (SYVICOL)**

3 rue Guido Oppenheim, 2263 Luxembourg (Luxembourg)

Тел.: +352 44 36 58-1 - Факс: +352 45 30 15

Веб-сајт: <http://www.syvicol.lu>

- **Уједињено Краљевство / Међународни биро локалне управе (LGIB)**

Зграда локалне управе, Smith Square, Лондон SW1 3HZ (Велика Британија)

Тел.: +44 20 7664 3100 - Факс: +44 20 7664 3128

Веб-сајт: <http://www.lgib.gov.uk>

- **Шведска / Шведска асоцијација локалних власти (SALA)**

Hornsgatan 20, 118 82 Stockholm (Шведска)

Тел.: +46 8 452 79 29 - Факс: +46 8 452 79 23

Веб-сајт: <http://www.svekom.se>

- **Савет европских општина и регија, Генерални секретаријат**

15 rue de Richelieu, 75001 Paris (France)

Тел.: +33 1 44 50 59 59 - Факс: +33 1 44 50 59 60

Веб-сајт: <http://www.ccre.org>

[Садржај]

Увод	10
1. Једнакост у одлучивању на локалном нивоу	13
1.1. У оквиру изабране скупштине.....	13
1.2. У оквиру локалног извршног органа и структура изнад општинског нивоа	15
1.3. У оквиру локалних одбора и саветодавних већа	16
1.4. У оквиру општинске управе	17
2. Механизми и инструменти у служби равноправности	19
2.1. Општинско веће осетљиво за родна питања	19
2.2. Општинска управа активирана и едукована у погледу родне равноправности	19
2.3. Статистички подаци рашчлањени по полу	21
2.4. Буџет: инструмент за анализирање и кориговање неједнакости	22
2.5. Систем за информисање јавности о политикама увођења родне равноправности	23
2.6. Подизање свести младих о питањима равноправности жена и мушкараца	24
2.7. Стални дијалог са цивилним друштвом	25
2.8. План за равноправност	26
3. Узимање равноправности у обзир у свим областима општинског деловања	29
3.1. Коришћење времена узето у обзир при организацији општинских активности	29
3.2. Организација, просторно планирање, градски превоз и становање	31
3.3. Образовање и обука	34
3.4. Интеграција мањина	35
3.5. Стара лица у општинама	36
3.6. Запосленост	36
3.7. Безбедност и борба против свих облика насиља	38
3.8. Здравље	39
3.9. Култура и симболично присуство у урбаном окружењу	40
3.10. Спорт.....	41
3.11. Односи међу општинама и питања рода	41
Прилози	43
1. Други примери најбољих пракси: корисни сајтови	43
2. Жене и одлучивање на локалном и државном нивоу у земљама чланицама СЕМР	48
“Списак учесника/ца пројектних састанака”	49

УВОД

Франсоа Гаспар

Град равноправности? Данас, такав град може да буде само виртуелан. У скоро свим друштвима, жене су дуго биле ограничене на област кућних послова, док су искључиво мушкарци уживали приступ јавним областима живота. Улоге, функције, као и права, били су различити према роду, чињеница која још увек важи, чак и данас. Градови, и по својој инфраструктури, као и по својој организацији и функционисању, одраз су историје, традиција и истрајности поделе задужења према полу. Ако је улога државе од суштинске важности за успостављање родне равноправности, онда је улога градова од једнаке важности.

Идеја равноправности жена и мушкараца, записана у тексту закона, била је резултат дуге борбе у којој су институције изнад државног нивоа одиграле одлучујућу улогу. 1945. године Декларацијом из Сан Франциска, којом су створене Уједињене нације, утврђен је принцип неразликовања према роду. Глобалне конференције о женама, организоване од стране УН-а од 1975. године допринеле су активирању међународне свести у том погледу. Владе су се на то обавезале, што су помно пратила удружења цивилног друштва. Ови састанци на највишем нивоу у значајној мери су утицали на развијање закона. У већини држава, посебно од светске конференције у Пекингу 1995, уведени су државни механизми (министарке/и задужени за права жена, специјализоване управе), као и одбори у оквиру државних парламената посебно задужени за питања равноправности.

Европска унија је допринела родној равноправности. Римски уговори садрже заправо само један члан (119) који се односи на равноправност, и то само на једнаку плату за жене и мушкарце. На основу овог члана, усвојене су уредбе и Европски суд

правде изградио је важан законски орган. Унутар Европске комисије основан је механизам средином 1970-их. Године 1979. Европски парламент, од тада биран општим правом гласа, такође је добио одбор специјализован за права жена. Даљим уговорима који су проширили Заједницу и створили Унију, која тренутно (у моменту припреме публикације - прим. прев.) окупља 25 земаља, концепт родне равноправности је потврђен и поље деловања Заједнице у овом домену је проширено. Била је уведена идеја о интеграцији равноправности у све политике Заједнице.

Међутим, доскоро, локална димензија није, или је тек врло мало, била узета у обзир у међународним обавезивањима држава и у уговорима. Чинило се да би државни закон и политике требало да буду довољни за укидање родне дискриминације. Ипак, знамо да децентрализоване власти имају главну улогу у овом сложеном питању. Ова улога је све важнија, будући да смо тренутно сведоци и сведокиње, посебно у Европи, покрета децентрализације који тежи да додели већа овлашћења локалним и регионалним властима.

Од почетка 1980-их, жене изабране представнице на локалном и регионалном нивоу започеле су дискусије и акције које се тичу положаја жена у граду. Ова дискусија проистиче из схватања да су жене још увек реткост у скупштинама општина: зашто их је било тако мало у овим органима? Како би ова неједнакост могла да се исправи?

Прва Европска конференција жена изабраних представница на локалном и регионалном нивоу била је организована од стране СЕМР-а 1983. године. Домаћин конференције био је град Пиза - чија је градоначелница била Фауста Ђани Кеђини,

Завршна конференција пројекта „Равноправност у европским градовима“, Брисел, Европски парламент, фебруар 2005.

оснивачица CEMR покрета изабраних жена. Конференција је организована уз подршку Информационог одељења за жене Европске комисије, коју је онда предводила Фауста Десхормес, делујући у великој мери у име жена Европе. Након тога биле су организоване многе конференције, укључујући главну конференцију у Даблину 1995. У оквиру Савета европских општина и региона, жене изабране представнице тада су покренуле дебату на тему „жене, политика и демократија“.

Женски огранак Међународне Уније локалних власти (IULA) је, присуствујући Специјалној седници Генералне скупштине УН-а, тзв. Пекинг +5, преко својих регионалних делегација (у Европи, CEMR) убедио државе да у завршни текст конференције укључе чињеницу о потреби за учешћем жена у одлучивању на локалном нивоу.

Уз подршку Европске комисије, CEMR Одбор жена изабраних представница локалних и регионалних власти допринео је, у оквиру 4. Средњорочног акционог програма заједница о једнаким могућностима за жене и мушкарце, ширењу најбољих пракси које промовишу једнаке могућности у градовима. Семинари који су одржани у различитим европским земљама између 1996. и 1999. омогућили су стварање мреже жена изабраних на локалном нивоу. Они су подigli свест жена, као и политичких партија и влада, о значају већег учешћа жена у локалним изабраним органима и о њиховој улози у стварању града погоднијег за све грађане и грађанке.

Пројекат CEMR, изабран од стране Европске комисије као део 5. програма једнаких могућности за 2004. годину, омогућио је наставак и даљи развој ових акција које придају већи значај равноправности, трагају за добрим управљањем и развојем

демократије. Више се није радило само о фокусирању на учешће жена и њиховом броју у локалним скупштинама, иако је ово питање још увек актуелно, већ и о покретању нове теме: како можемо интегрисати оно што се данас зове родни мејнстриминг (увођење родно осетљивих политика) у све политике на градском нивоу? Тек средином 1990-их концепт мејнстриминга, тј. укључивање родне перспективе у све политике, био је изложен у теорији и стављен у фокус многих дебата у организацијама изнад државног нивоа. Равноправност по закону се, према томе, показала недовољном. У пракси су се неједнакости задржале. Дакле, било је неопходно узети у обзир последице сваке одлуке у свим јавним политикама, на свим нивоима, постављајући питање: какав је њен утицај на сваки пол појединачно?

Широм света, жене су и даље жртве дискриминације. У Европи је, дискриминација која је била уписана у законе, знатно смањена. Упркос томе, неравноправност и даље постоји у стварности. У овом документу фокусирали/е смо се на две димензије које су изнели на видело друштвени покрети и академска истраживања из последњих неколико деценија. Прва димензија се тиче чињенице да, и у теорији и у политичкој пракси, Жена и Мушкарац нису виђени као такви, већ се посматрају у смислу личне различитости. Према томе, не говори се о једној Жени у граду, већ о женама. Бити женског рода само повећава дискриминацију са којом се суочавају разне категорије становништва у односу на друштвену ситуацију, године, инвалидитет, припадност етничкој мањини, национално порекло или сексуалну оријентацију. Ова различитост мора, стога, бити узета у обзир приликом нацрта политика. Друга димензија, то јест род, мора бити присутна у стварању уравнотеженијег града и друштва. Свака локална политика мора да обрати посебну пажњу на неједнакости

у којима су жртве углавном жене, како би те неједнакости искоренили. Међутим, посебна пажња такође мора бити посвећена чињеници да се ове промене тичу и мушкараца. Права промена, која захтева де факто равноправност, тиче се оба рода и њихових међусобних односа, како у јавној, тако и у приватној сфери.

Град равноправности, као и његове карактеристике описане овде, није производ маште. То је синтеза локалних политика које промовишу равноправност. Испитивање које је спровео CEMR у периоду између децембра 2003. и децембра 2004. показује да, у многим европским градовима заиста постоје политике које узимају у обзир кориговање дискриминација, директних и индиректних, са којима се жене суочавају. Ипак, ове политике се често само делимично примењују, пошто су расположиви људски и финансијски ресурси често недовољни, а праћење процеса или не постоји или је веома ограничено. Виртуелни град равноправности би престао да се сматра чистом утопијом онда када би се све политике овде сакупљене примениле на трајној бази, у једном граду.

На крају нашег истраживања и семинара одржаних током овог пројекта, верујемо да три услова морају бити испуњена да би се изградио град равноправности. Избалансирано учешће жена и мушкараца у одлучивању је суштински елемент за боље управљање, и на општинском и на државном нивоу. Наше истраживање показује да је то остварљиво једино уколико постоје инструменти и механизми, упоредо са узајамно повезаним људским и финансијским средствима, за обезбеђивање његовог успешног увођења и праћења. Још један циљ, који је теже конципирати и применити, мора бити додат горенаведеним циљевима: увођење родно осетљивих политика у све локалне политике.

Једнакост у одлучивању на локалном нивоу

Учешће жена у одлучивању је испрва било мерено њиховим бројем у државним парламентима. Не постоји глобални, нити чак европски, центар за праћење родне равноправности у одлучивању на локалном нивоу. Иако је истина да је сакупљање и ажурирање таквих података теже на локалном него на државном нивоу, то није немогућ подухват. Ова врста статистике је од суштинске важности у спровођењу анализе неједнакости и у размишљању о средствима за њихово кориговање. Неке државе су у скорије време побољшале своје статистичке родно рашчлањене податке, укључујући локални ниво. Организације изабраних представница, чланице CEMR-а, такође су допринеле овом попису. Овај документ доприноси наводећи линк ка корисној бази података (види прилоге).

Међутим, број жена у изабраним већима не гарантује њихово право учешће у општинском одлучивању. И даље је неопходно поштовати потребу за родним равнотежом у општинским извршним органима, саветодавним органима и управама. Поврх тога, док је заступљеност оба рода неопходна, она није увек сама по себи довољна. Жене, чије се друштвене околности разликују од оних у којима живе мушкарци, још увек се често суочавају са потешкоћама у испуњавању свог мандата, што је последица чињенице да су изложене притисцима кућних послова, а које нико други не обавља. Потешкоће у испуњавању својих мандата имају и због још већих препрека при уласку у социјалне кругове.

1.1. У ОКВИРУ ИЗАБРАНЕ СКУПШТИНЕ

Испитивање CEMR-а из 1999. године открило је да је, у петнаест земаља Европске уније, једна од пет изабраних представника/ца била жена. У то време, у Шведској проценат жена у свим локалним већима износио је више од 40%, али једва да је

достигао 4% у Грчкој. У Европи која је 2004. била сачињена од 25 земаља, према подацима који су нама доступни за ту годину, жене су у изабраним већима и даље биле, у просеку, у мањем броју него мушкарци. Значајан пораст броја је међутим постигнут последњих година.

1.1.1. Иако по закону нису у обавези да тако ураде, политичке партије или партијске коалиције поштују једнакост у погледу кандидатура на локалним изборима или намећу квоте.

Квоте за кандидатуре

уведене од стране политичких партија.

Почевши од 1970-их, политичке партије у нордијским државама (и касније у Немачкој) су одлучиле да уведу минимални проценат за сваки пол на кандидатским листама за изборе на свим нивоима. Партије у свим земљама Европске уније су чврсто обећале да ће поштовати квоте или чак и једнакост за кандидатуре. Ове мере су резултирале тиме да се у неколико држава, посебно у северној Европи, појавила „критична маса“ (рачуна се најмање 30%) жена изабраних представница у локалним и државним скупштинама. Данас, можемо да приметимо да су се ове праксе у оквиру партија развиле у многим европским државама.

Извор: Глобална база података квота за жене, Заједнички пројекат Међународног института IDEA и Стокхолмског универзитета.

Сајт: www.idea.int/quota/sources/europe.cfm

1.1.2. Неколико европских земаља увело је законе који захтевају минимални проценат за сваки род на листи представљеној гласачима/цама на изборима (Белгија, Грчка, и још неке земље су чак отишле толико далеко да уведу апсолутну једнакост међу кандидатима/кињама на изборима са изборним листама (Француска)).

Белгија

Закон од 24. новембра 1994. увео је обавезујућу минималну квоту за кандидате/киње по основу пола на листама представљеним на свим изборима, посебно на оним који се одржавају на локалном нивоу. Мера је требало применити поступно. Између 1996. и 1999. године требало је да листе садрже минимум од 25% кандидаткиња. Праг је 1999. године померен на 33%. Закон је био ревидиран 2002. године. Од тада закон захтева једнак број мушкараца и жена на листама кандидата/киња за све изборе - државне, регионалне или локалне - и наизменично смењивање на првој и другој позицији на листи.

1.1.3. НВО-и и општине, често уз подршку Европске комисије, спроводе акције подизања свести међу женама, да их охрабре да постану кандидаткиње.

Француска

Национална асоцијација охрабрује кандидатуре жена.

Од 1994, „Elles Aussi” асоцијација је организовала семинаре широм земље како би охрабрила жене да се представе као кандидаткиње на изборима, посебно локалним.

Извор: Асоцијација Elles Aussi

Сајт: <http://perso.wanadoo.fr/ellesaussi/index.htm>

Француска

Закон од 6. јуна 2000, „у вези са једнаким приступом жена и мушкараца изборним мандатима и позицијама” захтевао је да, у општинама са више од 3500 становника/ка где се избори одржавају користећи пропорционални метод, на општинским листама кандидата/киња сваки род буде заступљен са 50%. Пошто су листе биле „блокиране” (гласачи/це бирају листу „en bloc” и не могу да прецртају ниједно име на датој листи), да би биле прихваћене, листе су морале да садрже једнак број жена и мушкараца на сваких шест предложених кандидата и кандидаткиња. Све листе које нису поштовале ово правило биле су искључене из гласања. Током општинских избора у марту 2001, број изабраних жена у општинама подвргнутим новом закону померио се са 22% на 47,5%. Заразним ширењем, чак и мање општине где закон није био применљив посведочиле су пораст броја жена које су биле канديدоване и биле изабране.

Астен (Холандија)

Кампања за помоћ женама да буду изабране:

Годину дана пре локалних избора, група је покренула кампању како би се повећао број изабраних жена. Чланице/ови су сваке недеље писале/и чланке за локалне новине. По један/а становник/ца града недељно би износио/ла своје мишљење о значају жена у политици. Читаоци и читатељке су били упознати/е са значајем гласања за жене, а политичке партије су биле подстакнуте да представе жене на конкурентним местима на кандидатским листама.

Извор: Документ: Род и локална управа СНВ (Холандска организација за сарадњу).

Сајтови: www.snvworld.org, www.asten.nl

Грчка

Према условима из члана 116.2 Устава ревидираног законским путем маја 2001, циљ је била уравнотежена присутност кандидатура оба пола на изборним листама на локалном и регионалном нивоу. Листе које нису укључивале најмање једну трећину жена биле би одбијене. Међутим, Устав обухвата гласање по преференцијалној методи, и нема „блокираних” листа. Штавише, пораст пропорције жена изабраних на последњим изборима 2002. био је ограничен, идући од 7% до 12% (и, будући да се принцип квота није примењивао на изборима за градоначелника/цу, само 16 жена било је изабрано за градоначелнице од укупно 900 кандидатура - а претходно их је било 14). Без обзира на то, један од позитивних резултата који прате усвајање квота јесте да је број општинских већа састављен искључиво од мушкараца био смањен са 372 на 116 (од укупно 900 општинских већа). Символично посматрано, ову промену не би требало занемарити.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике, Европска комисија, 5. FPRD

Сајт: www.sh.se/

Хајделберг (Немачка)

Анкета за више жена у општинским политикама:

Испитивање је било спроведено међу женама које су активне у удружењима, политичким партијама и другим групама са циљем прикупљања информација о потешкоћама са којима се жене сусрећу и променама које су неопходне да би им омогућиле да постану активне у политици. Направљен је и покренут пројекат за повећање учешћа жена у политици, усмерен на развијање вештина, представљање, коришћење времена и управљање циљевима, способности узимања учешћа у дискусији, и успешног изношења свог мишљења на састанцима, управљање пројектима, комуникацију и како се не обесхрабрити. Обука је била подељена у два дела. Први део је био фокусиран на основно увођење у локалну политику, док се други део бавио стављањем у праксу новостечених вештина.

Извор: Deutscher Städtetag: Увођење родно осетљивих политика, Примери најбољих пракси у општинама

Сајтови: www.staedtetag.de, www.heidelberg.de

Венеција (Италија)

Школа политике:

Град Венеција промовисао је школу политике за жене као део пројекта „Sister Cities Going Gender“ (види пример Франкфурта, страна 14). Школа, чији почетак течајева је планиран у јануару 2005, поставила је два циља: 1) обука женских особа запослених у градској скупштини како би се подржале њихове каријере; 2) обука за жене из локалног окружења како би се охрабриле на активно учешће у општинским активностима и посебно у политици. Пројекат града Венеције је да ова школа непрекидно ради.

Извор: Градска скупштина Венеције и пројекат Sister Cities Going Gender

Сајтови: www.comune.venezia.it, www.sister-cities-going-gender.org

Болоња (Италија)

Школа политике „Хана Арент“

Ова школа политике пружа низ курсева и семинара како би промовисала учешће жена у јавном одлучивању. Обука се спроводи кроз састанке, сведочења и дискусије међу женама. Школа функционише у склопу Орландо асоцијације која има уговор са Градом Болоњом и општинским документационим центром.

Извор: Орландо женска асоцијација и Скупштина града Болоње.

Сајтови: www.women.it/arendt, www.comune.bologna.it

1.1.4. Студије су показале да се изабране жене и посебно новоизабране жене суочавају са мноштвом потешкоћа. Оне генерално нису укључене у неформалне умрежене кругове у истој мери као и мушкарци, посебно због недостатка времена. Оне имају осећај, оправдани или не, да нису добро припремљене за своје функције. Оне се устручавају да говоре слободно, посебно приликом изражавања захтева који се специфично тичу жена. Већина жена изабраних представница се, било да су нове на својим функцијама или не, суочавају са потешкоћама у усклађивању изборног мандата са својим професионалним и кућним обавезама. Из свих ових разлога, оне на крају одлучују, чешће него мушкарци, да се не кандидују за реизбор. Како би био олакшан улаз жена у локалну политику и да би се избегло њихово суочавање са потешкоћама у испуњењу свог мандата и одустајање, у многим, а посебно у нордијским земљама, основан је систем менторства који се састоји од индивидуализоване подршке. Жена која размишља о својој кандидатури и/или је новоизабрана представница може имати користи од помоћи и савета друге изабране жене са искуством.

Шведска

Књига моћи:

Ову књижицу, широко распрострањену и преведену на неколико језика, саставиле су жене из Социјалдемократске партије Шведске. Она наводи основне потешкоће са којима се суочавају жене у оквиру партија и изабраних скупштина на свим нивоима и решења за њихово превазилажење.

Извор: Федерација шведских окружних већа (Landstingsförbundet)

Сајтови: www.lf.se, www.socialdemokraterna.se

Устерготланд (Шведска)

Менторство за новоизабране представнице:

Пројекат „Промена улоге политичара/ки“ био је покренут у Округу Устерготланд 1995. године да би помогао бољу интеграцију жена изабраних за општински тим у свом првом мандату. Његов циљ је такође био да на најбољи начин употреби квалификације, стручност и искуство политичарки, како би уверио млађе и/или новоизабране представнице да поседују вештине које су им неопходне за прихватање послова са већом одговорношћу на следећим изборима. Циљ је био и развијање способности руковођења код жена које су већ имале искуства у политици и помоћ политичарима да схвате да морају боље разумети и искористити јаче стране жена и променити механизме одлучивања кроз увођење родно осетљивих концепата.

Извор: Књижица: Промена улога политичара/ки - Федерација шведских окружних већа (Landstingsförbundet)

Сајтови: www.lf.se, www.ostergotland.se

1.2. У оквиру локалног извршног органа

И СТРУКТУРА ИЗНАД ОПШТИНСКОГ НИВОА

Студија СЕМР-а из 1999. године показала је да, што је виши степен у хијерархији на локалном нивоу, то је број жена све мањи. Свуда је проценат градоначелница много нижи него проценат изабраних жена у већима. Примећено је и да појављивање структура које су изнад општинског нивоа, које су имале циљ рационализације управљања по локалним и регионалним питањима, није ишло у корист женама. Наиме, оне су биле мање бројне у овој врсти структуре, често индиректно изабраној, него у већима која су бирана директно. Када год су општине биле груписане заједно, приметили смо, такође, да је број изабраних жена опадао - као што је то био случај у Грчкој 1996. године. Уз веома мали број изузетака, у већини случајева на позицији градоначелника су мушкарци. Они доминирају у општинским извршним органима где се доноси највећи број одлука.

Међутим, приметили/е смо и изузетке. У Финској, закон о равноправности из 1995, који је прописао да органи изабрани индиректно морају да укључе минимум од 40% за сваки род, био је примењен на локалном нивоу. У неколико већих француских градова, састав општинске управе је уравнотежен у погледу рода, иако то није захтевано законом.

Поред вертикалног одвајања, такође постоји и хоризонтално одвајање у извршним органима: жене се чешће налазе на позицијама које су повезане са социјалним питањима, образовањем, културом, него на оним позицијама које обухватају финансије, урбанистичка питања или транспорт. Неки градови су добровољно увели политике како би се одвојили од ове стереотипне расподеле одговорности.

Финска

Одређено присуство од најмање 40% сваког рода у већима и одборима.

Закон из 1987. године о равноправности прописао је да би жене и мушкарци требало да заузму позиције у саветодавним одборима и већима по што егалитарнијој основи. Ови органи заправо играју важну улогу у процесу одлучивања, посебно на локалном нивоу. Закон, који је ступио на снагу 1995. године увео је минималну квоту од 40% за сваки род за локалне и државне органе, са изузетком оних који се директно бирају. Квоте се, према томе, примењују на општински извршни одбор.

Извор: Асоцијација финских регионалних и локалних власти

Сајтови: www.kunnat.net, www.stm.fi

Париз, Рен, Стразбур (Француска)

Једнакост у оквиру општинских извршних органа:

На општинским изборима одржаним у марту 2001. године први пут је примењен закон од 6. јуна 2000, који је захтевао да постоји једнакост у кандидатурама представљеним на општинским изборним листама, као и промену у вези са кандидатима и кандидаткињама у општинама са више од 3500 становника/ца. У овим општинама, 47.5% изабраних представника/ца су сада жене. С друге стране, закон о једнакости не одређује да општински извршни орган, изабран од стране већа, мора да поштује родну равнотежу. Сада постоји само неколико општинских извршних органа у ова три града који су сачињени од више или мање подједнаког броја жена и мушкараца. Како год, такав је случај у Паризу (18 представница и 15 представника), Рену (10 представница и 8 представника) и Стразбуру, који има градоначелницу (9 представница и 8 представника).

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике, Европска комисија, 5. FPRD

Сајтови: www.paris.fr, www.ville-rennes.fr, www.mairie-strasbourg.fr

1.3. У оквиру локалних одбора и саветодавних већа

Од локалних одбора и већа очекује се да имају већу улогу у јавном одлучивању. У неколико земаља Европске уније, афирмативне акције спречавају презаступљеност једног рода и омогућавају да, у свим локалним саветодавним органима, све/и становнице/и могу да изразе своје мишљење, посебно жене, и да се њихове специфичне потребе узму у обзир. Присуство жена, у једнаком броју, али такође и у својој различитости заправо је стратешки елемент за добро локално управљање у свим управљачким органима у којима постоји социјални дијалог.

Данска

Закон из 1985. године прописао је да заступљеност жена и мушкараца у свим органима чије активности имају политички утицај на друштво мора бити уравнотежена и да органи задужени за предлагање кандидатура за именовање морају да представљају најмање једну жену и једног мушкарца.

Финска

Закон поменут у претходном поглављу је применљив на све саветодавне органе.

Шведска

Владин програм „Подела моћи, утицаја и одговорности у свим областима друштва“, усвојен 1987. године, предвиђао је да би проценат жена у јавним већима и одборима требало да достигне 30% у 1992, 40% у 1995. и потпуну једнакост 1998. године.

Извор: Моник Леијенар, у сарадњи са Европском мрежом стручњака/иња „Жене у одлучивању“, Како створити родну равнотежу у политичком одлучивању, Европске заједнице, 1997.

Сајт: www.ifrance.com/oiphf/biblio.htm

1.4. У ОКВИРУ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

Град је послодавац, често великих размера. У већини случајева, жене представљају више од половине запослених у општини. Ипак, као што је то случај на државном нивоу, има их мало на извршним позицијама и, када јесу на овим позицијама, много чешће су задужене за ресурсе који се сматрају женским (социјална питања или дечја заштита, пре него транспорт и опрема).

Многи градови су сада увели промотивне политике, усвојили планове за равноправност и чак позитивне мере акција са циљем решавања ових неравнотежа.

Јонкопинг (Шведска) Феминизација високих

позиција на највишим нивоима:

Општинска управа је била реорганизована како би се помогло да се запослене жене града интегришу у различите извршне позиције управе и имале користи од интерних обука и побољшале свој статус и позицију.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике
Сајт: www.jonkoping.se

Векше (Шведска) Подизање свести запослених при општини и

изабраних представница/ка о родној равноправности у

управљању кадровима:

Општина је једнако снажно подржавала како своје службенике, тако и службенице да започну каријеру у оквиру општинске управе и тиме настојала да себи обезбеди запослену групу жена на водећим положајима. Направљен је видео запис у коме су запослене/и у градској управи, и одборнице и одборници, као и локалне глумице и глумци аматери/ке одглумили/е различите сцене дискриминације у којима су жене често биле жртве у процесу одлучивања. Новозапослене/и и државне/и службенице/и су подстакнуте/и да погледају филм.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике
Сајт: www.vaxjo.se

Берлин (Немачка) Менторство за општинске државне службенице:

Уз помоћ EAF-Berlin организације (Европска академија за жене), град Берлин је развио пројекат како би помогао запосленим женама Града да повећају своје учешће у општинској управи и буду унапређене на највише позиције.

Извор: Европска академија за жене у политици и економији (EAF-Berlin)

Сајтови: www.eaf-berlin.de, www.berlin.de/verwaltungsakademie

Рен (Француска) Помоћ женама запосленим од стране града:

Студија из 1990. године показала је да у оквиру општинских одељења, само

6% руководећих места заузимају жене. По броју становника/ца, општина је била други по реду највећи послодавац у граду, и градоначелник је желео да учини нешто како би се ситуација променила. Формирана је група руководитељки, којом је председавала заменица градоначелника задужена за једнаке могућности, како би формулисала предлоге из области професионалне равноправности, услова рада (реорганизација радног времена), запошљавања, обука и комуникација. Стога је Град Рен развио меру којом је дозволио професионализацију знања и искустава које су жене развиле на одређеним пољима активности (одржавање, угоститељство, брига о деци и старима) и стицање квалификација кроз препознавање вештина и искустава.

Извор: Град Рен

Сајт: www.ville-rennes.fr

Глазгов (Шкотска) Водич за запослене у градској управи о употреби

несексистичког језика на радном месту:

Сексизам и даље представља сметњу женама које су запослене у градској управи. Отуда, овај шкотски град примењује веома активну политику како би сузбио дискриминацију и обезбедио да питања равноправности буду више узета у обзир од стране државних службеника/ца и чланова/ица већа. Водич је био дистрибуиран и како би се подигла свест запослених жена о овој чињеници.

Извор: Општинско веће Глазгова

Сајт: www.glasgow.gov.uk

Торино (Италија)

Град Торино је спровео студију о „стакленом плафону“ користећи методе когнитивне психологије како би проучио механизме који воде до неравноправности на местима где се доносе одлуке. Студија се фокусирала на неравноправности између мушкараца и жена на нивоу одлучивања у тренутку када оне постану очигледне током преговора. Циљ студије је био да произведе предлоге, како би жене могле да превазиђу сопствене потешкоће и биле унапређене на више позиције у јавном и приватном сектору. Студија је спроведена у оквиру јавних организација, НВО-а и компанија у Граду Торину.

Извор: Sister Cities Going Gender Project и Скупштина града Торина

Сајтови: www.comune.torino.it, www.sister-cities-going-gender.org

Беч (Аустрија)

Управљање Е-квалитетом:

Пројекат Управљање Е-квалитетом (МЕQ) развијен је да омогући запосленима да испуне стандарде Европске уније који се односе на увођење родно осетљивих политика и усклађивања посла и породице.

Његов циљ је да промовише равноправност за жене и мушкарце, али такође узима у обзир и различитост свих запослених. Пројекат обухвата обуку, саветодавство и програм примене, који помаже јавним управама или организацијама да усаврше оно чиме се баве и уведу решења у оним областима где препознају потребу за побољшањем у правцу равноправности. У том смислу организовани су курсеви и семинари.

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајтови: www.genderlink.com/index_meqe.htm ; www.frauen.wien.at

Механизми и инструменти у служби равноправности

Примена политике равноправности између жена и мушкараца захтева политичку вољу. Ово друго подразумева обавезивање целокупне изабране скупштине, али и именовање службеница/ка, изабраних представница/ка и државних службеница/ка задужених за предлагање мера и метода за елиминсање свих дискриминација и праћење ефективности ове акције. Неопходан је локални план за равноправност. Спроведено испитивање показује да су, дугорочно посматрано, у одсуству таквог плана и механизма са посебним циљем постизања равноправности, као и уз недовољну обуку запослених у погледу свести о родним питањима, спроведене политике недовољне и ограничене. Град, према томе, мора да постави систем, и у оквиру изабраног већа и у оквиру управе, намењен увођењу концепта родне осетљивости у све политике. Такође је неопходно допринети борби против стереотипа кроз обуку и локално информисање.

У неколико европских земаља, држава се обавезује или подстиче локалне власти да узму у обзир родну равноправност постављањем механизма и одговарајућих политика.

2.1. ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОСЕТЉИВО ЗА РОДНА ПИТАЊА

Изабрани/а представник/ца општинског извршног органа је одговоран/а за једнаке могућности у граду. Општински одбор је посебно задужен за ресор једнаких могућности, уз могућу асистенцију допунских општинских одбора који укључује учешће локалних организација које се баве овим питањем - и посебно, женских организација. Пре прегледа од стране општинског већа, све будуће одлуке се достављају на мишљење

Одбору „Једнаке могућности“ да би се потврдило да су родна питања узета у обзир. Општинско веће је утврдило неопходна средства за стварање компаративне анализе ситуације у којој се налазе жене и мушкарци у граду.

Шведска асоцијација локалних власти

Метода ЗР:

Шведска асоцијација локалних власти усавршила је методу која има за циљ помоћ општинама да саставе глобалну политику равноправности. Метода ЗР је аналитички инструмент. Она прикупља информације неопходне за систематично узимање у обзир питања родне равноправности. ЗР значи репрезентација, ресурси и реалност. У скорашње време, четврто Р је додат методу и означава: „рестрикције“. То значи да ће организације које не примењују увођење родно осетљивих политика бити санкционисане.

Извор: ЗР, Инструменти за родну равноправност у локалној управи, 1999, Шведска асоцијација локалних власти

Сајт: www.svekom.se

2.2. ОПШТИНСКА УПРАВА АКТИВИРАНА И

ЕДУКОВАНА У ПОГЛЕДУ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Одсек који је под надзором изабране/ог службенице/ка одговорне/ог за равноправност има мисију да унапреди концепт равноправности, да посведочи да је он интегрисан у све извршне нивое општинске управе и да обезбеди његово праћење. Запослени/е у овом одсеку су прошли/е обуку о техникама увођења концепта родне осетљивости у јавну политику.

У сваком одсеку локалне управе, постоји заступник/ца који/а је прошао/ла обуку за питања родне равноправности, који делује као посредник/ца између свог одсека и особе која промовише равноправност.

Франкфурт (Немачка)

У јануару 2002. године Град Франкфурт почео је са применом увођења родно осетљивих политика и основао „тим за родна питања“ у оквиру општинске управе. Задатак овог тима је да уведе и родно осетљиве политике у све општинске структуре: и у процедурама одлучивања и у органима одлучивања.

Град Франкфурт је покренуо европски пилот-пројекат „Sister Cities Going Gender“, развијен да охрабри примену политика једнаких могућности у великим европским градовима као што су Ротердам, Рим, Торино, Беч и Венеција.

Извор: Тим за родна питања Града Франкфурта и Sister Cities Going Gender Project

Сајтови: www.frankfurt.de, www.sister-cities-going-gender.org

Париз (Француска)

Центар за мониторинг равноправности жена и мушкараца:

Циљ овог центра за мониторинг је да се и грађанкама и грађанима Париза омогући квалитетнији свакодневни живот у свим областима: социјална сфера, запосленост, професионална равноправност, породица, култура, превоз, итд.

Сви/е становници/е Париза се суочавају са различитим проблемима и ситуацијама. Град мора да буде у могућности да им понуди прикладне одговоре како би мушкарци и жене могли да уживају једнаке стандарде квалитета живота.

Циљ поштовања једнаких могућности такође се примењује на мушкарце и жене у париској управи.

Без обзира на то што је Париз „женски“ град (жене чине 53% популације и 50% запослених у управи), још увек има многих области где неједнакости и даље постоје.

Да би се ове неједнакости смањиле, Центар за мониторинг делује са циљем:

- гарантовања и обезбеђивања поштовања права жена које живе у Паризу,
- подржавања и праћења активности, запослености и професионалне равноправности жена које живе у Паризу, као и жена које раде у париској управи,
- постизања препознавања и побољшања положаја жена у Паризу у свим областима,
- помагања и заједничког рада са женским и феминистичким асоцијацијама.

Извор: Скупштина града Париза

Сајт: www.paris.fr/fr/citoyennete/observatoire_egalite

Беч (Аустрија)

Успостављање родно осетљивих политика на административним нивоима:

Град Беч се, од пре неколико година, јасно политички обавезао на увођење политика које узимају у обзир перспективу жена и увођење политика равноправности. Поред постојања Општинског одељења 57 - Одељење жена Града Беча - додатне посебне погодности за жене биле су уведене у различитим општинским одељењима како би се у духу родне равноправности „женска питања“ трансформисала у питања која се директно тичу различитих области рада и управе. Град је такође одлучио да одреди пет запослених да буду саветнице за једнаке могућности, које су ослобођене својих редовних обавеза. Такође је уведена и функција контакт особе за једнаке могућности. Ове раднице су жене којима се запослени оба пола у појединачним одељењима Града прво обраћају. Постоји 145 контакт особа које су тренутно именоване за читав град. Коначно, Град такође има и Радну групу за питања родне равноправности.

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајтови: www.frauen.wien.at, www.wien.gv.at/gbb

Есен (Немачка)

Шездесет четири особе су задужене за услове у којима жене живе и раде

Једној или више особа у 33 градске службе поверена је одговорност за услове у којима жене живе и раде. Они/е обављају ову своју дужност упоредо са својим другим задужењима. Њихов задатак је да сарађују са одељењем „једнаких могућности“ и олакшају ширење информација између различитих одељења и специјализованих сектора. Они/е присуствују месечним конференцијама које пружају могућност да се размене искустава, дискутује о проблемима, али и да се дају предлози за нове теме. На пример, службенице/и задужене/и за праћење прилика у којима жене живе и раде у Systemhaus града Есена, које/и су задужене/и за рачунарске мреже управе, су у сарадњи са канцеларијом задуженом за младе отворили центар за бригу о деци запослених у општини током школских распуста.

Извор: Deutscher Städtetag, Увођење родно осетљивих политика, Примери најбољих пракси у општинама

Сајтови: www.staedtetag.de, www.essen.de

Горња Силесија (Пољска)

Кућа за пољско-немачку сарадњу, пољска НВО, покренула је пројекат, подржан од ЕУ, за „припрему мреже локалних стручњакиња/ка за равноправност жена и мушкараца у општинама војводства Сласкије и Ополскије“. У оквиру овог пројекта, 50 општинских делегата/киња два војводства учествовале/и су у низу семинара и радних група као део обуке о теорији и пракси о равноправности.

Контакт: Malgorzata Jonczy

Сајт: www.haus.pl

Диделанж (Луксембург)

Интегрисана политика једнаких могућности:

Године 1995. општина је одредила представника/цу задуженог/у за једнаке могућности и 1997, Комисију за једнаке могућности отворену за све грађане/ке, као и Управни одбор за политике равноправности. Овај управни одбор био је састављен од локалних службеника/ца из служби одговорних за питања запослености, социјална питања, омладински центар, особље, школе и стара лица. Мисија одбора је укључивала следеће: саветовање и пружање подршке општинским службама у погледу једнаких могућности, организовање и пружање обуке, организовање кампања за подизање свести и других догађаја за промовисање видљивости жена и сарадњу са локалним женским удружењима, службама које се баве условима у којима жене живе и раде, Саветом жена Луксембурга и Министарством задуженим за промовисање питања која се тичу жена.

Извор: Општина Диделанж Национални савет за жене у Луксембургу

Сајтови: www.dudelange.lu, www.cnfl.lu

Финска

У финским градовима успостављена је сарадња и мреже службеница/ка одговорних за једнаке могућности у оквиру општинских управа, нпр. градови Еспу, Хелсинки, Оулу, Турку. Ове мреже су одговорне за планирање равноправности, ширење информација, координацију едукације запослених у граду о родним питањима.

Извор: Асоцијација финских регионалних и локалних власти, поменути градови

Сајт: www.kunnat.net

2.3. Статистички подаци рашчлањени по полу

Неједнакости и дискриминација нису увек очигледни све док не постоје доступни статистички подаци рашчлањени по полу. Колико жена, а колико мушкараца има у општини? Колико жена су једине носитељке домаћинства? Каква је родна расподела међу запосленима? Какве су разлике у платама мушкараца и жена? Ко користи јавни превоз? И тако даље. Одељења задужена за равноправност су одговорна за прикупљање ових статистичких података, њихово ажурирање и њихову анализу.

Норвешка

Општински индекс равноправности између жена и мушкараца:

од 1999. године норвешки Завод за статистику једном годишње издаје индекс родне равноправности који дозвољава класификацију градова у односу на шест показатеља: покривеност вртићима за децу, проценат чланица општинског већа, образовни нивои жена и мушкараца, број жена на 100 мушкараца између 20 и 39 година, учешће жена и мушкараца на тржишту рада и примања жена и мушкараца.

Извор: Статистика Норвешке

Сајт: www.ssb.no/likekom_en/main.html

Финска

Асоцијација финских регионалних и локалних власти

води родно рашчлањену статистику нпр. о општинским одборима, општинским већима. Комисија за запослене при локалној власти, која је део Асоцијације финских регионалних и локалних власти, прикупља родно рашчлањене статистичке податке о запосленима у општини.

Извор: Асоцијација финских регионалних и локалних власти

Сајт: www.kunnat.net

• **Министарство за социјална питања и здравље** основало је банку података која обухвата показатеље родне равноправности на локалном и регионалном нивоу. Развијени показатељи представљају широк опсег поља: становништво и породице, образовање, радни век, запослене при општини, примања, одлучивање на локалном нивоу, бригу о деци, здравље и старе особе. Статистички подаци могу се добити на општинском, регионалном и државном нивоу.

Извор: Сари Пикала. Показатељи родне равноправности за општине и регионе. Хелсинки 2003. Извештаји о социјалним питањима и здрављу. 2003:12).

Сајтови: www.stm.fi, www.tasa-arvotietopankki.fi

2.4. БУЏЕТ: ИНСТРУМЕНТ ЗА АНАЛИЗИРАЊЕ И КОРИГОВАЊЕ НЕЈЕДНАКОСТИ

Јавни буџети нису неутрални. Они утичу на жене и мушкарце на различите начине, утолико што свуда већина жена има мање финансијских ресурса од мушкараца и што оне, такође, имају већи удео у неплаћеном послу. Од средине 1980-их (почевши у Аустралији) биле су спровођене студије како би се измерили утицаји јавног буџета на мушкарце и жене са циљем промовисања равноправности. Ове студије су показале, на пример, да су жене највећим делом осетиле последице смањења трошкова за социјалне услуге, које су до тада била део јавних услуга.

На крају глобалне конференције у Пекингу 1995, државе су обећале да ће узети у обзир посебну природу проблема са којима се жене суочавају, када доносе одлуке у вези са буџетом, као и да ће одвојити довољно финансирања за програме који имају за циљ постизање равноправности између жена и мушкараца. Оно што се примењује на државни буџет такође се примењује и на буџет локалних и регионалних власти, посебно буџете градова. У различитим европским земљама, општине су тако развиле буџетске технике које дозвољавају анализу утицаја прихода (тј. пореза) и трошкова у погледу деловања и инвестирања узимајући у обзир родну перспективу.

Европска унија / Европски женски лоби

Водич за увођење родно осетљивих политика у јавне буџете

Европски женски лоби, који окупља више од 4000 женских организација у Европи, издао је посебно користан документ који се бави увођењем родно осетљивих политика у буџетске праксе и технике. Иако се овај документ не фокусира посебно на локалне буџете, прилично је користан за разумевање значаја родног буџетирања за добро управљање и сузбијање неједнакости између жена и мушкараца.

Извор: Увод у примену родно осетљивих политика у буџетирању: целокупни преглед од стране Европског женског лобија, 2004

Сајт: www.womenlobby.org

Базел (Швајцарска)

Методологија за родно буџетирање:

Град Базел је развио методологију која дозвољава граду да измери одобравање новчаних средстава у односу на пол. Резултати анализа показују да, у целини, мушкарци добијају око 15% више буџетских одобравања него жене. Старосна расподела показује да само за популацијску групу од 65 година или више жене добијају више него мушкарци. Ове анализе су коришћене као инструмент за планирање.

Извор: „Мала разлика“ у државним финансијама, компаративна родна анализа, Кантон Базел и СЕМР, Равноправност у европским градовима, семинар у Паризу, 7-8 мај 2004.

Сајт: www.basel.ch

Италија

Експерименти родног буџетирања изведени у неколико градова:

Експерименти родног буџетирања су у току (док је трајала израда ове публикације - прим.прев.) у покрајинама Модена, Сијена и Ђенова, и ове иницијативе се умрежавају. Регија Емилиа-Ромања је наручила студију изводљивости на ову тему како би измерила разлике у општинским трошковима за мушкарце и за жене и да би забележила области којима највише недостаје новчаних средстава на локалном нивоу из родне перспективе, посебно оних које се тичу бриге о деци, буџетског издвајања за родитеље и јавног превоза.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике, Европска комисија, 5. FPRD

Сајт: www.eurete.it

Гетеборг (Шведска)

Родно буџетирање као инструмент за кориговање

неједнакости:

У Шведској је једно од окружних већа Гетеборга анализирано начин на који је град додељивао субвенције НВО-има, које се односе на друштвени сектор. Дошли су до сазнања да су, са изузетком удружења која су се бавила смештајем, удружења која су се првенствено фокусирала на питања жена, добила само једну петину општинских субвенција у невладином сектору. Наравно, испоставило се да су центри који су пружали склониште претученим женама добили незнатно веће грантове по особи него мушка удружења која се баве центрима за лечење алкохолизма. Ипак, узимајући у обзир чињеницу да је већина жена које дођу у склониште често у пратњи своје деце, субвенције додељене мушкарцима су, у ствари, биле веће. Пратећи анализу, окружно веће о коме говоримо избалансирано је своје субвенције након испитивања друштвеног интереса и потреба сваке активности.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике, Европска комисија, 5. FPRD

Сајт: www.goteborg.se

Родно буџетирање у градовима мреже „Sister Cities Going Gender“

Као део активности мреже Sister Cities Going Gender коју је основао Град Франкфурт, неки европски градови су спровели пилот-пројекте о родном буџетирању.

• Ротердам (Холандија)

Град Ротердам је спровео пројекат са циљем примене родног буџетирања на политике које се баве младима, посебно онима између 12 и 18 година.

Извор: Скупштина града Ротердама и Sister Cities Going Gender пројекат

• Рим (Италија)

Град Рим је спровео пројекат примене родног буџетирања у градској области и применио правило „партиципативног буџета“.

Извор: Град Рим и пројекат Sister Cities Going Gender

Сајтови: www.comune.roma.it, www.sister-cities-going-gender.org

2.5. СИСТЕМ ЗА ИНФОРМИСАЊЕ

ЈАВНОСТИ О ПОЛИТИКАМА УВОЂЕЊА РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

Сви медији који доприносе комуникацији у општини требало би да обрате посебну пажњу на избегавање било ког облика сексистичког стереотипа и обезбеде да рекламне поруке у граду не подстичу те стереотипе и, штавише, да огласи за послове локалних државних службеница/ка буду неутрални у погледу родне перспективе, или чак да охрабрују да радна места која заузимају углавном или жене или мушкарци буду отворена за мање заступљени пол.

Израђена је и учињена доступном посебна мера за информисање жена.

Прованса Алпи Азурна обала (Француска)

Agor'elles:

Регионална група за акције и информације које промовишу жене и породице (GRAIFF) формирана је 1977. године на иницијативу региона Прованса Алпи Азурна обала да би се развиле, подржале и примениле акције у корист жена и породица. Седиште GRAIFF-а се налази у Марсељу, али њене активности се спроводе у читавом региону. Шездесет општина су чланице ове групе. GRAIFF ради у корист веће заступљености жена у политици и друштвеном сектору, и у корист додатне едукације и једнаких могућности за жене и мушкарце у примени јавних политика. Једна од мисија GRAIFF-а је да посебно делује као централни информациони пункт између локалних власти, удружења и јавности. GRAIFF издаје билтен, Agor'elles

Извор: Le Groupement régional pour l'action et l'information des femmes et des familles (GRAIFF)

Сајт: www.graiff.org

Торино (Италија)

На иницијативу одбора једнаких могућности, Град Торино је направио вебсајт, који је финансиран од стране регије Пијемонт. Сајт је назван IRMA, што је акроним за „Информациона мрежа за подизање свести и едукацију у области увођења родно осетљивих политика и једнаких могућности“. Он заправо обезбеђује мрежу услуга које пружа општина и друге организације и удружења града које се баве питањима равноправности. Представља и важан извор информација за жене када се суоче са посебним проблемима.

Извор: Одбор за равноправност Града Торина

Сајт: www.irma-torino.it

Беч (Аустрија)

„7 корака до равноправности“:

Град је израдио приручник за корпоративну родну равноправност и усклађивање посла и породичног/приватног живота. Приручник даје основне теоретске информације, као и комплет „уради сам/а“ са dobrим праксама, контролним листама и смерницама за практично коришћење.

Главне области деловања су:

- Контакт и подршка запосленима (женама и мушкарцима) које/и су на одсуству ради неге детета (одржавање вештина) и враћају се на посао.
- Пружање подршке у свакодневном животу (обављање куповине, брига о болесној деци)
- Флексибилно радно време у смислу временске аутономије за запослене, као и смањење прековременог рада.

Извор: Одељење жена града Беча

Сајт: www.gleichstellung.info

2.6. ПОДИЗАЊЕ СВЕСТИ МЛАДИХ О ПИТАЊИМА РАВНОПРАВНОСТИ ЖЕНА И МУШКАРАЦА

Градови могу играти важну улогу у охрабривању девојчица и дечака да се заинтересују за грађански живот на локалном нивоу и учествују у њему. Општинска већа деце, која постоје у многим градовима, пружају могућност деци, нарочито ако су оба пола присутна у једнаком броју, да заједно уче о процесу одлучивања и постану свесни посебних потешкоћа са којима се суочава сваки пол у добијању приступа локалним јавним услугама.

Као део својих обавеза, општине могу да подигну свест деце о питањима родне равноправности (у вртићу, библиотекама, играоницама итд.).

Лијеж (Белгија)

Општинска већа суседских заједница за децу:

Град Лијеж, као део споразума који се односи на израду уговора града, позвао је Општинска већа суседских заједница за децу да се баве темом равноправности полова кроз спровођење критичке анализе прошлих искустава. Деца између 10 и 12 година, изабрана у оквиру сваког већа, режирала су филм на тему родне равноправности. Након тога су организоване сесије дискусија у школама у различитим насељима града.

Извор: Карин Жоли, „Жене и градови у Белгији, Историја локалних политика равноправности спровођених на федералном нивоу“, Chronique Féministe, бр. 86/88, септембар 2003/јануар 2004

Сајт: www.liege.be

Венеција (Италија)

Пројекат „Разговарајући о родним разликама“:

Циљ овог пројекта био је да се култура родне равноправности прошири и да се подигне свест о насиљу и лошем третману младих у школи. Било је позвано 428 ученика/ца да учествује у пројекту. Учествовало је и 289 одраслих.

За децу је била организована радионица за дискусију и за истраживања родних разлика. За родитеље је био отворен простор за пружање подршке. Циљ овог места је био да им помогне у њиховим родитељским обавезама и односима са својом децом. За наставнице/ке је такође био отворен простор за пружање помоћи и за подршку у њиховим обавезама образовног типа.

Професоркама/има и родитељима су такође предложени и други курсеви за обуку и подизање свести, који су се фокусирали на тему злостављања малолетника и насиља према женама, родних разлика, свакодневних односа између родитеља и деце, као и на промовисање образовања које у потпуности поштује родна питања.

Извор: Скупштина града Венеције

Сајт: www.comune.venezia.it

Лозана (Швајцарска)

Дан „Све каријере су могуће“:

Сваке године, Град Лозана организује дан када девојчице упознају занимања својих очева, а дечаки занимања својих мајки. Током дана, у коме учествују ученице/и од 10 до 15 година, родитељи показују деци како изгледа њихов типичан радни дан и укључују их у своје активности, представљају им занимања својих колега и колегиница; укратко, пружају им први поглед на радно место.

Извор: Одбор за равноправност Града Лозане

Сајт: www.lausanne.ch

Понтедера - Пиза (Италија)

The Istituto Magistrale of Pontedera је спровео пројекат како би обезбедио обуку својим студентима и студенткињама у погледу равноправности. Пројекат је финансирала покрајина Пиза, уз подршку AICCRE-Тоскана и директора/ке школа у Понтедери. Као део пројекта, спроведеног у периоду од марта 2004. до октобра 2005, студенти и студенткиње су учествовали/е у теоретској обуци, приправничкој обуци и студијским посетама у вези са политикама и начинима примене родне равноправности.

Извор: AICCRE Тоскана

Сајтови: www.aiccre.it, www.provincia.pisa.it

Барселона (Шпанија)

Већа жена:

Веће жена града и већа жена насеља. Град Барселона је основао, на нивоу града, Веће жена под окриљем Одбора за друштвени развој, и „женска“ већа у сваком од округа. Циљ ових саветодавних тела је да обезбеде учешће женских организација у спровођењу општинских програма за жене, „женским“ секцијама општинских акционих програма, и у акционом плану против насиља над женама.

Извор: „Град по мери жена“, Канадска федерација општина, 2004.

Сајт: www.cird.bcn.es

Беч (Аустрија)

Дан ћерки (Töchtertag)

У Бечу је Дан ћерки почео да се обележава 2001. као конкретан начин да се подрже девојчице у проналажењу правог занимања. Четвртог четвртка априла, девојчице између 11 и 16 година иду заједно са својом/им мајком/оцем или другом/им одраслом/им менторком/ом на њихово радно место. Девојчице проводе дан пратећи свог/ју ментора/ку и учећи о могућностима које су отворене за жене на различитим пољима. Године 2004, око 1500 девојчица и 55 предузећа су се придружили бечком Дану ћерки.

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајтови: www.toechtertag.at; www.frauen.wien.at

Вервије (Белгија)

Саветодавни одбор жена:

Стварање општинског консултативног одбора жена. Овај одбор је створен као део Светског марша жена 2000. године. У то време, Веће жена које говоре француским језиком у Белгији, секције у Вервијеу, састало се са општинским властима и затражило формирање општинског саветодавног одбора жена у Вервијеу. Одбор је тако формиран и развијено је низ пројеката који су усмерени на родну равноправност у граду.

Извор: Скупштина града Вервијеа

Сајт: www.verviers.be

2.7. Стални дијалог са цивилним друштвом

Локалне и државне организације које се баве правима жена су највећим делом допринеле подизању свести политичких тела о родним питањима. Такве организације постоје у већини градова. Оне делују као посреднице са локалним властима. Оне су чак и у могућности да доносиоцима/тељкама одлука пруже информације о посебним потребама жена и могу бити корисне савезнице у активностима „женских“ одбора, када ове групе постоје, и такође могу да раде као консултаткиње на урбанистичким пројектима.

Бристол (Уједињено Краљевство)

Форум жена Бристола:

Циљ ове организације је да обезбеди да се при нацрту општинских политика консултују жене. Форум жена Бристола ради са градским Одељењем за равноправност. Женска група организује састанке са градским већницама/има и државним службеницама/има како би особама које доносе одлуке на локалном нивоу представила гледишта жена.

Извор: Међународно биро локалне управе (LGIB)

Сајтови: www.bccforums.org.uk/women, www.lgib.gov.uk

Лондон (Уједињено Краљевство)

Дијалог са локалним женским организацијама:

Управа ширег подручја Лондона (GLA) се определила за репрезентативну и инклузивну консултацију са заједницима у Лондону. Издала је водич добрих пракси о консултовању са женама и другим традиционално искљученим групама. Такође је поделила Алат за једнакост свим својим запосленима који им даје посебне савете како да се консултују са женама и другим групама.

Сваке године GLA организује Главну женску конференцију, која је посебно планирана за пружање могућности градоначелнику/ци Лондона да консултује жене Лондона и за издавање годишњег извештаја „Стање жена у Лондону“. Догађај се користи и за промовисање GLA Нацрта родне равноправности и прегледа који извештавају о напретку у односу на нацрт.

Извор: Управа ширег подручја Лондона

Сајтови: www.london.gov.uk/mayor/consultation/resources.jsp
www.london.gov.uk/gla/publications/equalities/equalities_toolkit.rtf
www.london.gov.uk/gla/publications/equalities/equalities_toolkit.pdf
www.london.gov.uk/gla/publications/women.jsp

2.8. План за равноправност

Општинска већа су, након постављања дијагнозе упоредне ситуације жена и мушкараца кроз прикупљање статистичких родно рашчлањених података, анализе буџета, консултације грађанки/а и посебно женских група, изнела циљеве за постизање равноправности у оквиру плана. Овај план, који су дискутовале и усвојиле општине, подржан је неопходним финансијским и људским ресурсима. План предвиђа евалуациону методу.

Финска

Према закону о родној равноправности, сви послодавци са више од 30 запослених морају плански да раде на развоју родне равноправности, у пракси израђујући планове равноправности и пратећи испуњење плана (закон је на измени (током израде публикације - прим. прев.), требало би да о њему дискутује Парламент у јануару 2005, и да буде усвојен у фебруару - марту).

Између осталог, утврђени/е су праксе запошљавања, дефиниције занимања, називи занимања, једнаке плата за једнаки рад, спречавање сексуалног узнемиравања, радне праксе, чак и „родно осетљиви алати“. Израђене су методе праћења и статистички подаци, нпр. родни аспект укључен у методе за постизање баланса људских ресурса.

Еспо

План града за различитост:

Овај фински град је један од првих у земљи који је имао политику равноправности у земљи. Још 1980-их, пројекти фокусирани на равноправност били су примењени и град је био међународно препознат по својој акцији. Концепт родне равноправности је тада био проширен на концепт равноправности између особа. Тако, град тренутно има план за различитост који је интегрисао циљеве политике родне равноправности запослених при граду. План укључује активности за усклађивање породичног живота и посла запослених у граду.

Извор: Скупштина града: Еспо

Сајт: www.espoo.fi

Ванта

Године 1996. Град Ванта је увео свој план за родну равноправност који служи као основа за локалну политику равноправности. План подразумева следеће циљеве:

- Одбор који директно извештава општинско веће
- Циљеве за родну равноправност и у погледу људских ресурса и деловања општинског већа
- Једнаке могућности и једнаке плате за жене и мушкарце
- Једнак приступ за жене и мушкарце извршним и вишим нивоима позиција
- Једнако поступање према мушкарцима и женама у планирању и ангажовању људских ресурса
- Нулту толеранцију сексуалног узнемиравања или било ког другог облика узнемиравања

Извор: Скупштина града Ванте

Сајт: www.vantaa.fi

Хелсинки

Град Хелсинки је замислио посебно ефективан план за равноправност. Први план је био примењен 1996. Развила га је ад хок радна група састављена од представница/ка одбора скупштинских већа за равноправност, различитих одељења општинске управе као и представница/ка градских послодаваца.

Извор: Скупштина града Хелсинкија

Сајт: www.hel.fi

Шпанија

На националном нивоу, четврти план за равноправност жена и мушкараца био је примењиван почевши од 2003. године у 8 приоритетних сектора:

1. Увести родну перспективу и оснажити сарадњу управа и јавног сектора у увођењу принципа родно осетљивих политика.
2. Радити на родној перспективи у политикама запошљавања да би се обезбедило постојање равноправности између жена и мушкараца у економском погледу.
3. Повећати учешће жена у процесу одлучивања у областима политике, економије и социјалних питања.
4. Побољшати квалитет живота жена, посебно у областима здравља, образовања и културе.
5. Промовисати равноправност у грађанском животу, посебно у погледу борбе против насиља над женама.
6. Ширити егалитарне вредности и ставове утичући на традиционални систем - елиминисати стереотипе у медијима и рекламама.
7. Помоћи усклађивању породичног живота и професионалне каријере, чак кроз правна средства, са циљем да се кућни послови боље расподеле.
8. Установити циљ којим се промовише сарадња између јавних управа и јавних и приватних институција, и оснажити сарадњу са НВО-има и другим међународним институцијама.

• У Мадриду, програм за равноправност је био примењен 2001. године у осам различитих области:

- Сарадња и друштвено учешће
- Култура, образовање и спорт
- Обука и запосленост
- Друштвена промоција
- Здравље
- Родно базирано насиље
- Моћ и усклађивање
- Урбанизам, конзумеризам, окружење.

Евалуација и праћење овог пројекта су у току.

• **У Валенсији** је програм за равноправност спроведен у периоду од 2001. до 2004. у 10 различитих области:

- Политичка моћ
- Учешће у процесу одлучивања
- Слика о жени и образовна средства
- Рад и социјална економија
- Усклађивање породичног живота и професионалне каријере
- Целокупно здравље
- Насиље у браку
- Друштвена искљученост и феминизација сиромаштва
- Сарадња.

• **У Леону** је програм за равноправност примењен у периоду од четири године (2001-2004) како би се:

1. Елиминисале све родно засноване дискриминације од стране локалног судског поретка.
2. Дала правна подршка плану равноправности и ојачала присутност његових акција у другим областима.
3. Деловало у корист принципа равноправности у свим областима грађанског живота у Леону.

• **У Хихону** је план за равноправност спроведен у периоду од 2001. до 2005. године додирујући осам области:

- Обуку и запосленост
 - Превоз и градско планирање
 - Социјалне услуге и здравље
 - Насиље и сигурност
 - Културу и образовање
 - Учешће у удружењима
 - Спорт
 - Истраживање и обука у корист равноправности.
- Евалуација и праћење овог пројекта су у току.

Извор: Шпанска федерација општина и покрајина (FEMP)

Сајтови: www.femp.es, www.mtas.es/mujer, www.munimadrid.es, www.ayto-valencia.es, www.aytoleon.com, www.ayto-gijon.es

Узимање равноправности у обзир у свим областима општинског деловања

Почевши од 1970-их, под притиском женских покрета, градови су увели политике усмерене на жене. Две области су добиле посебну пажњу: усклађивање плаћеног рада и кућних послова, и насиље, посебно према женама. Развој студија о женама довео је до промена у начину анализирања неједнакости. Прва промена је била да, док политике морају да узму у обзир жене, циљ равноправности подразумева, као што то указује концепт рода, да се односи између два пола развијају како у јавном, тако и у приватном животу. Тако, комбиновање личног живота са професионалном каријером захтева да мушкарци преузму на себе већи удео у неплаћеним кућним пословима, који су данас углавном виђени као обавеза жене. Слично, борба против насиља не захтева само центре за жене које су жртве, већ повишену свест мушкараца са циљем елиминисања свих облика насиља. Друга промена је повезана са концептуализацијом рода. Она је показала да све донете одлуке могу различито да утичу на сваки род. Одабрали/е смо да овде укључимо дефиницију увођења родно осетљивих политика (родни мејнстриминг) коју користи група стручњака/иња у Савету Европе:

„Родни мејнстриминг је (ре)организација, побољшање, развој и евалуација процеса креирања политика, тако да је родна перспектива укључена у све политике на свим нивоима и у свим фазама, од стране актера/ки редовно укључених у креирање политика“.

Подразумева се да увођење родно осетљивих политика (мејнстриминг) захтева да жене буду упознате са дефинисањем овог концепта на свим нивоима, без обзира да ли су изабране представнице, службенице на локалном нивоу или одговорне за његову примену.

3.1. КОРИШЋЕЊЕ ВРЕМЕНА УЗЕТО У ОБЗИР

ПРИ ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИНСКИХ АКТИВНОСТИ

Жене и мушкарци не проводе време на исти начин и из историјских и из културних разлога. Од 1980-их се више не сматра да то питање припада приватној сфери и оно је добило политичку ноту повезану са организацијом јавног живота, посебно у урбаним подручјима. Без обзира на то да ли жене имају посао или не, да ли имају партнера или не, и даље су одговорне за многе кућне послове, бригу о деци, бригу о старим особама у породици, куповину за домаћинство, вођење административне документације итд. Сви ови свакодневни послови одузимају им могућност политичког ангажовања, учешћа у друштвеним активностима и разоноде, и основно, отежавају им свакодневни живот. Једини начин да се не превиди значај коришћења времена је узимање у обзир организације и планирања града, и још уопштеније просторног планирања и путовања, пошто је то од суштинског значаја у превазилажењу дискриминације са којом се жене суочавају.

Један од предуслова за учешће жена у скупштинама општина, на начин који им дозвољава да испуне своје мандате једнако као и мушкарци, јесте тај да заказивање састанака, као и њихово трајање буде компатибилно са такозваним приватним животом. У Европи, општине су поново почеле да узимају у разматрање време за остваривање политичких мандата, што је реакција на притисак изабраних жена. Град је, као послодавац, такође позван да размисли о посебним тешкоћама својих радница/ка са којима се оне/и сусрећу у реализацији различитих потреба у ограниченом времену којим располажу.

Италија

Државни закон о коришћењу времена:

Италијански закон (Turco), усвојен 2000. године, захтева да градови који имају више од 30000 становника/ка успоставе структуру са циљем постизања баланса у погледу временског ограничења које је различито код мушкараца и жена, посебно у погледу радних сати, слободног времена, времена за обуку и друштвене активности. Италијански градови су били лидери у овој области и послужили су као модели за многе друге европске градове. Ово посебно важи за Модену. Осамдесетих година прошлог века, пратећи дебату коју су започеле женске групе, Модена је увела политику хармонизације времена промовишући сарадњу између корисница/ка и пријатељи/оца услуга. Модена је у скорије време увела промене у заказивању својих сесија већа како би их учинила компатибилнијим са породичним животом.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике, Европска комисија, 5. FPRD

Сајт: www.comune.modena.it

Прато (Италија)

Радионица Време у употреби:

Одбор за равноправност града Прато у Тоскани један је од најактивнијих по овом питању. Овај одбор је покренуо пројекат назван Време и Простор са циљем реорганизације начина на који се време користи у граду. У оквиру овог пројекта за град је направљена радионица употребе времена. Ова радионица је простор резервисан за жене, у коме могу да уживају у различитим активностима током слободног времена. У радионици је на располагању следеће:

- Приступ интернету
- Информације и подршка
- Истраживачка област
- Игре и образовне активности
- Изложбени простор
- Простор за рецитовање.

Извор: Скупштина града Прато

Сајтови: www.comune.prato.it, www.donna.toscana.it

Марсељ (Француска)

Агенција за коришћење времена:

Већ две године „Одељење за породичну акцију и права жена“ у граду Марсељу учествује у Европској мрежи која се бави политикама коришћења времена. Отварање Канцеларије за коришћење времена покренуо је Град Марсељ, а одобрило „Ministère de la Fonction Publique, de la Réforme de Etat et de l'Aménagement du Territoire“.

Циљеви ове канцеларије коришћења времена су следећи:

- Процена услуга које су тренутно понуђене породицама
- Акције са циљем бољег усклађивања професионалног и породичног живота. Ове акције могу бити у вези са бригом о деци, садржајима ван школе, старим лицима, или модернизацијом јавних услуга.

Извор: Град Марсељ

Сајт: www.mairie-marseille.fr

Поатје (Француска)

Агенција за коришћење времена:

Године 2001, Агенција за коришћење времена, чија је председница била изабрана представница на локалном нивоу, формирана је у урбаној заједници Поатјеа. Ова агенција спроводи бројна испитивања међу становницама/има заједнице (град Поатје и удаљена предграђа). Ова испитивања су резултирала посебном пажњом која је посвећена трима циљевима: услуге, мобилност и брига о деци. У погледу услуга, на располагању је пулт/служба све-на-једном-месту током периода повратка у школу, тако да родитељи могу да заврше све неопходне процедуре у вези са уписом у школу и ваншколским активностима. Примећено је да су особе које су користиле ову услугу већином биле жене. Агенција је размишљала о начинима да подстакне мушкарце да користе ову услугу. На крају, све управе су постале отворене читавог дана како би се олакшало становницама/има да испуне све административне свакодневне обавезе, а медијатека је отворена до 10 сати увече два пута недељно.

Агенција се ослања на сарадњу са становништвом. Организовани су дискусионски форуми названи „Време уторком“. Они пружају могућност да се дискутује о проблемима и предложе могуће иновације.

Извор: Agor'elles, бр. 24, јануар 2004.

Сајтови: www.mairie-poitiers.fr

3.2. ОРГАНИЗАЦИЈА, ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ, ГРАДСКИ ПРЕВОЗ И СТАНОВАЊЕ

Квалитет окружења је питање које се тиче свих становника/ка града и свих оних које/и га посећују. Стварање нових насеља, оспособљавање простора за активности у слободно време, изградња новог паркинга... све су ово могућности да се узму у обзир потребе и тежње свих грађанки/а, да се у планирање градског простора укључе жене. Из различитих разлога, до сада жене нису биле у високој мери укључене у урбанистичко планирање. Професије у архитектури и урбаном планирању су биле и често остају каријере углавном мушкараца, пошто је женама ова специјализација призната у скорије време, па тако оне остају мањина у овим професијама. Посебне потребе жена које се односе на обавезе које оне обављају и које захтевају доста кретања по граду често нису узете у обзир приликом планирања града.

3.2.1. Урбано планирање

Историјски, професионално урбанистичко планирање су обављали мушкарци, и ово данас још увек важи. Одговорности изабраних представника/ка и локалних службеница/ка задужених за овај ресор се још увек ретко поверавају женама. Ипак, планирање новог насеља или ремоделирање старог захтева да очекивања и потребе свих грађанки/а буду узете у обзир. То захтева добровољне политике, нарочито оне која ослушкују потребе жена, и стручњакиња, и оних на чије ће животе то утицати.

Норвешка

Једнакост у урбаном планирању:

Норвешка влада, у сарадњи са општинским властима, покренула је пројекат са циљем даље интеграције жена у живот општине узимајући у обзир, између осталог, њихово мишљење о урбаном планирању. Овај пројекат, у коме је учествовало шест градова, фокусирао се на стварање или ревидирање градског плана. Био је формиран централни одбор који је настојао да постигне родну једнакост што је више могуће. Овај одбор је надгледао радне групе састављене најмање од 50% жена. Пројекат градског планирања био је припремљен и поднет на консултацију. Од почетка су биле организоване додатне активности, како би се повећало учешће жена: едукација на тему планирања града, промовисање учешћа жена у општинским консултацијама, обука о процедурама за добијање плана града и о животу општине уопштено. Општине су препознале коришћење родно рашчлањених података као важан

напредак у процедурама. Издати су и водичи, представљени као „A Cookbook for Grassroots Planning“.

Примећено је неколико промена након пројекта, као што је прихватање активног учешћа женских група од стране града и коришћење процеса од-дна-према-врху које подстиче веће узимање у обзир потреба жена и, стога, адекватније финансирање фондова за локалне иницијативе.

Извор: „Град по мери жена“, Канадска федерација општина, 2004.

Сајт: www.bestpractices.org

Берлин (Немачка)

Смернице за планирање града и за планове

класификације коришћења земљишта који узимају у обзир род:

Под пројектом „Friedrichswerder West“, водич о планирању града и зелених површина, као и пројекти за јавне површине и процедуре понуда и издавања за стицање земљишта били су анализирани и спроведени из перспективе родне равноправности. То је такође био случај са плановима за класификацију коришћења земљишта. Био је предложен каталог критеријума као део процедуре за учествовање цивилног друштва; на пример, које су биле различите могућности за сваки род у стицању земљишта, могућност комбиновања плаћеног рада са кућним пословима, заштита од физичког и психолошког насиља.

У погледу „структуре и намене грађевина“, на пример, покренуто је питање како одредити да ли постоји довољно простора који би омогућио одговарајућу комуникацију. Што се тиче мрежа путева и аутопутева, истраживање се фокусирао на утврђивање могућности и недостатака који су постојали у погледу омогућавања мушкарцима и женама да користе простор. Још једна од тема се односила на подручја у којима се жене нису осећале сигурно или лагодно.

Извор: Deutscher Städtetag, Увођење родно осетљивих политика, Примери најбољих пракси у општинама

Сајтови: www.staedtetag.de, www.berlin.de

Улм (Немачка)

Игралиште прилагођено девојчицама:

Град Улм је спровео испитивање у насељу да би утврдио потребе девојчица у погледу отворених игралишта. Ово испитивање је помогло да се открију идеје девојчица и њихове жеље у вези са игралиштем које одговара њиховим потребама. Град је укључио и дечаке у испитивање како би се избегли конфликти и како би се добило директно поређење између дечака и девојчица. Важан аспект испитивања је било

директно учешће деце, која су кориснице/и нових игралишта, опреме и материјала од којих су она направљена. Едукаторке/и су записале/и њихова искуства, приоритете, понашања и специфичне игре дечака и девојчица. Уз помоћ информација добијених из испитивања и експеримената које су спровеле/и едукаторке/и, сакупљена је значајна количина података који су показивали различите приоритете девојчица и дечака у вези са игралиштем. Резултат је била реорганизација игралишта како би приоритети девојчица били узети у обзир.

Извор: Deutscher Städtetag, Увођење родно осетљивих политика, Примери најбољих пракси у општинама

Сајтови: www.staedtetag.de, www.ulm.de

3.2.2. Приступ услугама које пружају општине:

Да ли су становнице/и равноправне/и када је у питању приступ услугама које пружају општине? Покретање овог питања није само ствар бележења броја неједнакости повезаних са годинама, могућим инвалидитетом, нивоом образовања, друштвеним статусом, сексуалном оријентацијом или етничким пореклом. Чињеница припадности женском роду веома често се додаје на ове корене неједнакости, који могу бити и збирни/кумулятивни по својој природи. Премда све одлуке које се тичу живота у граду морају да узму у обзир увођење родно осетљивих политика, прво би требало обратити пажњу на то да су жене, као и мушкарци, равноправно информисане о услугама које им се пружају од стране њихове општине и да их различите управе третирају равноправно. Расподела општинских услуга широм града је неопходна да би се умањили ефекти друштвено-просторног одвајања у месту становања.

Осим тога, без обзира да ли су жене запослене или не, али посебно за запослене жене, присуство мале деце о којима оне брину захтева да градови понуде родитељима прилагођене услуге бриге о деци, при чему пружаоци тих услуга морају да имају флексибилно радно време како би се узеле у обзир потребе родитеља и посебно мајки.

Диделанж (Луксембург)

Инфо-пулт за жене:

Инфо-пулт је био постављен упоредо са службом телефонске помоћи са мисијом да пружи консултације и савете женама, и усмери их ка правим услугама и помогне им у административним процедурама.

Извор: Општина Диделанж и Државно веће за жене у Луксембургу

Сајтови: www.dudelange.lu, www.cnfl.lu

Шведска

„Рај“ за децу и родитеље!

Шведска има разгранату мрежу услуга за децу, која се сматра срцем шведског „благостања“. Од тренутка када се дете роди, родитељ иде на одсуство, које је комплетно финансирано из јавних фондова, и гарантовано за период од 18 месеци. Место у висококвалитетним јаслицама, вртићу итд. је такође гарантовано. Овај приступ политици породице је свакако допринео, између осталог, да стопа запослености жена буде иста као и код мушкараца. Услуге које пружају општине имају суштинску улогу у благостању Шведске.

Извор: Шведска асоцијација локалних власти и Sister Cities Going Gender пројекат

Сајтови: www.svekom.se, www.sister-cities-going-gender.org

Финска

У Финској су општине одговорне за скоро све услуге које се пружају грађанкама/има, као што су социјална и здравствена заштита, нпр. брига о деци и старима, основно и средњошколско образовање, здравствена заштита, инфраструктура града.

Породична политика има за циљ да родитељима пружи једнаке могућности за учествовање у подизању и нези деце. Родитељи могу узети породилско, очинско и родитељско одсуство (са отприлике 70 % исплаћене плате) док дете не напуни 10 месеци. Свако дете има субјективно право на дневни боравак на нивоу општине док не крене у школу. Родитељи плаћају надокнаду за дневни боравак у зависности од примања.

Постоји флексибилно радно време вртића за децу чији родитељи имају другачије радно време или раде по сменама.

Општине дају бесплатне оброке за децу сваки дан у центрима за дневни боравак, јаслицама, у школама за основно и средње образовање, за стручно оспособљавање и на колеџима. Општине организују заједно са НВО-има слеподневну бригу о деци по завршетку наставе, за млађу децу од седам и осам година. У градовима Турку и Раисио нови модели услуга социјалне и здравствене заштите су били развијени у сарадњи са НВО-има у читавом региону.

Извор: Асоцијација Финских регионалних и локалних власти, Министарство за социјална питања и здравље,

Сајтови: www.kunnat.net www.turku.fi; www.raisio.fi; www.stm.fi

Париз (Француска)

Структуре за бригу о деци прилагођене

потребама и финансијским ресурсима породица:

Град Париз предлаже другачије центре за бригу о деци - доступни су: непосредни надзор мале деце, укључујући децу са инвалидитетом, као и јаслице, вртићи на нивоу општине, чак и породичне јаслице, привремено кућно чување деце у хитним случајевима итд. Који год проблем да постоји, организоване услуге омогућавају успешну организацију кућних обавеза и посла, али и бављење питањима као што су безбедност, благостање и здравље деце. Такође постоји и могућност примања финансијске помоћи од града у зависности од ситуације у домаћинству.

Извор: Град Париз

Сајт: www.paris.fr

Монтреал (Канада)

Јавни превоз који узима у обзир род:

Град Монтреал, који је био водећи иноватор када је у питању сузбијање небезбедности и осећања небезбедности (види испод), успоставио је партнерство између општинских органа и женских група како би увели родно осетљиве политике у јавни превоз. У Монтреалу, жене представљају више од 60% путница/ка које/и користе јавни превоз. На предлог жена, Montreal Urban Community Transit Commission 1996. године успоставила је услугу која дозвољава женама да затраже да изађу из аутобуса између два аутобуска стајалишта како би биле ближе свом одредишту. Други градови у Канади, Торонто и Лавал, на пример, такође су увели политике које повећавају безбедност у јавном транспорту.

Извори: „Град по мери жена“, Канадска федерација општина, 2004. CEMR, Једнакост у европским градовима, Семинар одржан у Паризу 7-8. мај 2004.

Сајт: www.ville.montreal.qc.ca/femmesetville

3.2.3. Кретање по граду

Ниво учешћа сваке/ог грађанке/ина у градском животу посебно зависи од степена нечије мобилности. Сprovedена испитивања су показала да жене и мушкарци немају исте могућности, нити приступ појединачном или колективном превозу, било да је јавни или приватни. Према томе, препоручује се процењивање, из родне перспективе, различитих средстава за кретање по граду и олакшавање, кроз градско планирање и организацију, посебних потешкоћа са којима се жене суочавају у много већој мери него мушкарци. План кретања, ред вожње, осећај безбедности - или небезбедности - у систему јавног превоза, једноставан приступ аутобусима или подземној железници, посебно када се путује са децом, све су ово теме којима жене могу позитивно допринети својим искуствима. У погледу своје политике превоза, град не сме да узме у обзир жене само као кориснице превоза, већ као стручњакиње: жене које су, у ствари, возачице, и особе одговорне за управљање и контролисање саобраћаја. Ипак, у органима одлучивања који управљају овим политикама, реткост је пронаћи жене на овим позицијама, чак иако су показале боље резултате него њихове колеге када су у питању одређене вештине, као што су ефикасност и односи са јавношћу.

Хановер (Немачка)

Урбано планирање осетљиво за родна питања:

Уведен је концепт родне равноправности у политике, програме и пројекте који се баве урбаном политиком, посебно јавним транспортом. Чланице/ови Одбора за равноправност унапредили су, у сарадњи са стручњакињама/цима за урбано планирање Града Хановера, градско планирање осетљиво за родна питања.

Извор: GTZ Pilot Programme Gender

Сајтови: www.gtz.de/gender_project, www.hannover.de

Хелсинки (Финска)

Особе које путују са малом децом која су у дечјим колицима, путују бесплатно:

Жене често користе јавни превоз више него мушкарци. Особе које путују са децом у дечјим колицима у систему јавног транспорта градске регије Хелсинкија у могућности су да се возе бесплатно. Ова политика помаже подстицању мајки, као и очева, да користе јавни превоз.

Извор: Скупштина града Хелсинкија

Сајт: www.helsinki.fi

Лондон (Уједињено Краљевство) Безбедније путовање ноћу

Иницијатива Безбедније путовање ноћу је заједничка иницијатива Управе ширег подручја Лондона, Transport for London и Metropolitan Police Service (Градске полиције). Она истиче опасности коришћења радио-таксија без потребне дозволе за рад, кроз познату кампању подизања јавне свести („Знај где улазиш“) која функционише упоредо са пружањем бољих услуга превоза, доступнијим информацијама о превозу, а против нелегалних активности радио-таксија. То је довело до пада броја силовања и сексулних узнемиравања у радио-таксијама без дозволе за рад за трећину: са 212 у години пре покретања иницијативе (октобар 2001 - октобар 2002) на 140 у периоду 2003 - октобар 2004.

У том периоду градоначелник је такође финансирао обезбеђивање 200 полицајаца (British Transport Police) за мрежу подземних железница.

Извор: Управа ширег подручја Лондона

Сајт: www.london.gov.uk/mayor/safer_travel/index.jsp

3.2.4. Становање

Располагање стамбеним простором један је од суштинских услова за одређивање квалитета живота. Особама које живе саме, што је случај многих жена, породицама са једним родитељем (најчешће је тај родитељ жена), паровима истог пола, често је теже да пронађу стамбени простор. Град мора да обрати пажњу на све врсте дискриминације у погледу становања, посебно према женама. Просторна дискриминација се не сме превидети међу осталим облицима дискриминације. Потискивање и концентрисање социјалних стамбених јединица у приградска насеља, на пример, често са мањим бројем расположивих социјалних услуга и мање обимним системом јавног транспорта чести су и посебно су оптерећење за жене. Градови управљају само делом изградње и стављањем стамбених јединица на располагање становницама/има. Колико год је то могуће, они морају да обезбеде и друштвену разноликост насеља и планирање самих стамбених јединица, како би се избегло да распоред насеља и стамбених јединица репродукује традиционалне улоге.

Беч (Аустрија) Жене које учествују у пројектовању станова:

„Frauen-Werk-Stadt“ био је експериментални пројекат са намером да се приликом осмишљавања урбанистичког планирања и становања узму у обзир потребе жена. Део града је био изабран за преуређење искључиво од стране архитекткиња. Услед великог успеха плана, град је иницирао наставак пројекта у фебруару 2000. Као додаток општим циљевима стамбене изградње усмерене на посебне потребе жена, 42 стана (од укупно 140) била су посебно саграђена за старије грађанке/е. Frauen-Werk-Stadt II био је завршен у августу 2004. године.

Извори: Уједињене нације „База података најбољих пракси“ Скупштина града Беча

Сајтови: www.wien.at, www.bestpractices.org, www.wien.gv.at/mdbd

Бристол (Уједињено Краљевство) Жене које су саме са својом децом имају приоритет при додељивању социјалних станова.

Извор: Општинско веће Бристола

Сајт: www.bristol-city.gov.uk

3.3. ОБРАЗОВАЊЕ И ОБУКА

Градска одвајања, у погледу образовања, разликују се од државе до државе. Град свестан равноправности мора да обезбеди, утолико пре што то спада под његову надлежност, да сексистички стереотипи буду искорењени што је раније могуће у одгајању деце. Општине се све више ослањају на обуку одраслих. Оне такође могу да обезбеде да жене имају приступ тим обукама. Градови који имају универзитете и који доприносе њиховом финансирању могу да раде са овим институцијама у смислу подучавања и спровођења истраживања о родним питањима и искористе уговорене студије и врше истраживања о родној равноправности на локалном нивоу.

Сарагоса (Шпанија) „Atrevete a Cambiar“ пројекат:

Шпански град је организовао едукациони пројекат да охрабри равноправну расподелу кућних послова који се традиционално сматрају женским доменом. Ова кампања је дистрибуирала рекламе које су охрабривале расподелу кућних послова између жена и мушкараца. У кампањи је коришћен хумор како би била ведрог духа и како би се избегли клишеи.

Извор: Casa de la Mujer del Ayuntamiento de Zaragoza

Сајт: www.ayto-zaragoza.es

Јевле (Шведска)

Едукација о равноправности што је раније могуће:

Установе у граду Јевле, и јаслице и вртић, које брину о деци од једне до шест година, дефинисале су родну равноправност као један од циљева у свом раду. Свако дете мора бити виђено као појединка - не кроз родни стереотип - и мора бити им бити омогућено да развију своје способности. Он/она мора бити охрабрен/а да превазиђе јаке и слабе тачке повезане са сваким полом, док учи да буде поносна/ан на свој род. Особље је снимило филм о томе како радити на родној равноправности.

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике,

Сајтови: www.skola.gavle.se/bjorntomten, www.gavle.se

Беч (Аустрија)

Родно осетљиво образовање

Године 1999. основан је посебан вртић смештен у 15. округу Беча са посебним фокусом на родну осетљивост. Због огромног успеха овог модела - процена је показала потпуно позитивне резултате - у току су планови примене истог концепта на друге установе за дневни боравак и концентрисање на друга кључна питања родно осетљивог подучавања.

Извор: Одељење жена града Беча

Сајт: www.frauen.wien.at

Копенхаген (Данска)

Пројекат за подстицање интеграције

имигранткиња на радном месту:

Град Копенхаген је развио низ пројеката како би помогао имигранткињама да започну да раде на локалним радним местима. Један од проблема са којима се град сусрео у прилажењу овим женама јесте покушај да их извуче из изолације у којој су живеле и да оствари њихово веће учешће у данском друштву. Један интересантан метод обухватио је укључивање деце у активности које предлаже град. Тако је овим женама омогућено да имају више слободног времена да траже запослење.

Извор: Скупштина града Копенхагена

Сајт: www.copenhagenagency.dk

Ротердам (Холандија)

RADAR (Rotterdam Anti-Discrimination Action Council):

У граду Ротердаму је 42% популације страног порекла. Жене чине велики део ове групе и имају своје специфичне потребе и суочене су са двоструком дискриминацијом. Услед тога, Град активно ради на интеграцији странаца, и посебно странкиња. Rotterdam Anti-Discrimination Action Council било је једно од првих таквих тела формирано у Холандији, 1983. године. Његов главни циљ, била је већа борба против свих облика дискриминације, без обзира на то да ли се она базира на расизму, боји коже, етничком пореклу, религији, сексуалној оријентацији, годинама и, наравно, на роду. Пројекти усмерени на интеграцију жена страног порекла су приоритет већа.

Извор: Скупштина града Ротердама

Сајтови: www.radar.nl, www.rotterdam.nl

Минхен (Немачка)

Пројекат за интеграцију:

Минхенска канцеларија за мултикултурална питања спровела је пројекат интеграције свих становника/ка града са циљем стварања мултикултуралне градске популације. Градска популација Минхена обухвата

23% његових становника/ка које/и потичу из 181 различите земље и које/и немају немачко држављанство. Пројекат има за циљ да све/и становнице/и учествују, на равноправан начин, у политичком и друштвеном аспекту градског живота. Пројекат узима у обзир специфичне потребе имигранткиња и жена страног порекла пружајући места отворена посебно за њих, курсеве немачког језика осмишљене за њихове потребе и места у склоништима за претучене жене и младе девојке.

Извор: CEMR, Семинар одржан у Бонрепоу I Мирабел 29-30. март 2004.

Сајт: www.munchen.de

3.4. ИНТЕГРАЦИЈА МАЊИНА

Европа је примала и наставља да прима имигранте/киње и увек је имала популације које су се сматрале мањинама, на пример Роме и Ромкиње. Мигранткиње или ћерке мигранткиња/ната, као и младе ћерке или жене из мањинских заједница, често су, из много разлога, жртве вишеструке дискриминације: као жене, као странкиње, као оне другачијег порекла или као мањине. Град који води рачуна о равноправности мора да обезбеди да интеграција људи за које се сматра да припадају мањинској групи узима у обзир посебне потешкоће са којима се жене из ових група и заједница суочавају.

Беч (Аустрија)

Брошура: „Бесплатна саветодавна услуга на матерњем језику за имигранткиње“

У Бечу, имигранткињама и њиховим рођацима, понуђено је бесплатно саветовање и информисање у погледу породичних питања, образовања, запослења, боравишта, здравља и насиља, на њиховом матерњем језику, од стране приближно двадесет саветовалишта.

Брошуру „Бесплатна саветодавна услуга на матерњем језику за имигранткиње“ саставило је Одељење жена града Беча у сарадњи са саветовалиштима за имигранткиње са седиштем у Бечу и доступна је на немачком, енглеском, француском, шпанском, турском, српском, хрватском и руском језику. Информације у брошури обухватају понуђене услуге, бројеве телефона, адресе, начине да се дође до саветовалишта и радно време.

Извор: Одељење жена града Беча

Сајт: www.frauen.wien.at

3.5. СТАРА ЛИЦА У ОПШТИНАМА

„Данас, старе женске особе представљају врсту државног показатеља социјалног статуса становника/ка у градовима“, пише социолошкиња Monique Haicault, која истиче и да је узимање старих жена у обзир у градским општинама започето у скорашње време, упоредо са културним (клубови за старе особе постоје у свим градовима) и медицинским аспектима. Старе особе чине хетерогену групу (због прихода, културног капитала, националног порекла, и степена зависности), а појам старих особа варира у зависности од државе, нарочито због разлика у годинама које су потребне за одлазак у пензију.

Студије су показале да су старе жене посебно осетљиве на услове у граду, чистоћу града, могућност безбедног кретања од једног места до другог. Обраћање пажње на посебне потешкоће и очекивања старих особа, и старих жена посебно, начин је да се обезбеди да све оне имају једнака права на град.

Марсељ (Француска)

Видео о старим женама у граду:

Овај видео, који је режирала Monique Hainault 2003. године уз подршку Префектуре региона Провансе Азурне обале покреће питање права на уживање града користећи пример Марсеља. Социолошка различитост групе жена окупљених на једном месту класификована је на популарној пијаци у суботу ујутру, у време када се окупљају све заједнице које се могу пронаћи у овој огромној медитеранској луци. Ипак, социјалне неједнакости у погледу приступа овом јавном простору

су очигледне када су у питању велике раздаљине између периферних подручја и центра града, пошто жене кажу да је тешко путовати из тих удаљених подручја. Неједнакости су такође очигледно видљиве и у густини/збијености присутних жена спрам места и времена.

Извор: Chronique Féministe, бр. 86/88, септембар 2003/јануар 2004.

Сајт: www.mairie-marseille.fr

3.6. ЗАПОСЛЕНОСТ

Пуномоћје градова да делују у погледу запошљавања варира у зависности од државе. То је чест случај када је у питању приватни сектор. Градови, међутим, могу да спроводе акције усмерене на посебну помоћ женама које траже запослење, у домену оснивања компанија, добијања професионалне обуке или повратка на радно место после дужег периода одсуства. Као послодавци, градови морају бити узорни у свом понашању (види Поглавље 1.4). Када су законски овлашћени, они могу да примене мере како би кориговали родне неједнакости у општинским службама. Заправо, то такође може захтевати и равноправнији баланс у корист мушкараца у оним областима у којима су мање заступљени, на пример у областима која се баве децом или социјалним питањима. Такође, и у оној мери колико је то дозвољено законом, или чак тамо где је посебно предвиђено, у области јавне набавке, општине би, при одабиру компанија требало да дају бонус онима који поштују законе о родној равноправности на радном месту. Поврх тога, требало би направити узајамну повезаност других политика које се фокусирају на равноправност и радно место, како би се лакше ускладиле личне активности са професионалним, било да су то политике коришћења времена, питања равноправности у погледу кретања по граду или, наравно, брига о деци, нарочито о веома малој деци. Циљеви које је поставила Европска унија, а који се тичу запошљавања жена могу се постићи ако, у општинама, жене, исто као и мушкарци, могу да комбинују своје различите одговорности на што хармоничнији начин. Европски статистички подаци показују да, супротно идејама које се често сматрају исправним, државе са високом стопом наталитета су исте оне које имају високу стопу запослености жена, и да је стопа запослености чак и виша када су јавне услуге бригае о деци развијене, прилагођене и разнолике.

Европска унија *Равноправни пројекат:*

Циљ Равноправног пројекта Европске уније је бављење дискриминацијом и неједнакостима које доживљавају особе које раде или траже посао. Многи градови су повезани са овим пројектом. На пример, Град Марсељ ради у партнерству са градовима Мадрид и Амстердам на размени најбољих пракси у области отварања нових радних места од стране жена и за жене.

Извор: Европска комисија

Сајт: http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index_en.html

Доностија - Сан Себастијан (Шпанија) *Обука жена за професије у којима су оне мање заступљене:*

Овај пројекат се фокусира на стицање професионалних техничких вештина и друштвених и професионалних способности у каријерама које су у вези са грађевинам (електрика, осветљење монтажних кућа, кречење, лепљење тапета, рестаурација намештаја и завршна грађевински радови).

Извор: EUDEL (Euskadiko Udalen Elkartea / Удружење баскијских градова)

Сајтови: www.eudel.es, www.donostia.org

Милано (Италија) *Помоћ женама у започињању посла:*

Успостављена је привремена услуга за помоћ женама у започињању посла или при повратку на посао након дужег одсуствовања. Од 2000. године, преко 2200 жена у граду је на овај начин добило помоћ. Због великог успеха, ова услуга данас постоји за стално.

Извор: Скупштина града Милана

Сајт: www.comune.milano.it

Хихон (Шпанија) *Жене и посао, водич:*

Град Хихон је издао водич о једнаким могућностима на радном месту. То је едукациони инструмент који пружа информације о проблемима које би жене требало да превазиђу у приступању вишим позицијама у компанијама, као и у јавним управама. Водич пружа и списак врста дискриминација са којима се жене суочавају на послу, као и смернице за већу равноправност у компанијама или јавним управама.

Извор: FEMP (Шпанска федерација општина и покрајина)

Сајтови: www.femp.es, www.ayto-gijon.es

Торино (Италија) *Промовисање жена на радном месту:*

Град Торино суфинансира пројекте Региона Пијемонт и Европских социјалних фондова у циљу промовисања жена на радном месту. У овом контексту, град је покренуо следеће пројекте:

- Социјална инклузија и запошљавање трансексуалки/аца
- Инклузија странкиња
- Истраживање чинилаца који утичу на стереотипе у одабиру професије
- Одбацавање стереотипних представа у едукационим материјалима.

Извор: Биро за равноправност града Торина

Сајт: www.comune.torino.it

Град Пори (Финска)

У Финској, развојне агенције, које су заједнички подухват општина, играју важну улогу у подржавању женског предузетништва у сарадњи са Агенцијом за женско предузетништво.

У активностима Развојне агенције Града Пори и једанаест суседских општина (60 % активности је у надлежности општине) подршка предузетницама једна је од главних стратегија. Циљ је повећати удео предузетница са 33 % на 40 %.

Тренутно постоје два пројекта са овим циљем. Један пројекат је увођење услуга за жене које планирају да започну самостални посао (нпр. правно саветовање, подршка бизнис плану, обука). Други је развијање пракси менторства за предузетнице према моделу финске Агенције за женско предузетништво.

Овај пројекат финансира Европски социјални фонд.

Извор: Град Пори, Развојна агенција

Сајтови: www.pori.fi, www.yrpentter.fi

Веће департмана Финистер (Француска) *Пројекат о запошљавању жена и повратку на посао жена које су претрпеле насиље:*

Од 2000. године, Веће департмана Финистер развило је одлучну политику на пољу равноправности мушкараца и жена. Службеница/к одговорна/ан за „равноправност мушкараца и жена,“ запослена/н је са пуним радним временом у овој области и посебно ради на пројекту названом „Равноправни“ који Веће департмана Финистер координира са осам других партнера. Циљ овог пројекта је повезати политички, економски и друштвени сегмент, како би се на прилагођен и реактиван начин бавили изазовима усклађивања коришћења времена за жене које се желе бавити или развити неку професионалну делатност. Пројекат је омогућио, у септембру 2003, стварање „entreprendre au féminin“ платформе која женама даје следеће

могућности: информације о покретању посла, обуку о личном развоју, менторство и умрежавање. У оквиру делатности прераде хране и примене *Génission* Закона о равноправности на радном месту, циљ да се побољшају радни услови постигнут је у 5 фирми.

Извор: Веће департмана Финистер

Сајт: www.cg29.fr

3.7. БЕЗБЕДНОСТ И БОРБА ПРОТИВ СВИХ ОБЛИКА НАСИЉА

Истраживања спроведена у свим земљама Европске уније показују да су код куће чешће жртве насиља жене, док су на јавним местима чешће жртве мушкарци. Ово, међутим, не значи да су јавна места потпуно безбедна за жене. Заправо, примећено је да су жене када би требало да иду негде саме - посебно увече или у подручја града која се не сматрају потпуно безбедним за њих, неодлучне или забринуте и уздржавају се од тога. То подразумева да општине морају да се баве и кућним насиљем и осећањем небезбедности жена у различитим подручјима града (на пример, на паркинзима) и у различито временско доба дана.

Увођење услуге за помоћ жртвама породичног насиља (телефонска СОС служба за хитне случајеве) и хитан смештај за жене које су жртве агресије генерално су у надлежности локалних власти. Поврх тога, они такође могу помоћи кроз обуку и подизање свести јавних функционера/ки одговорних за бележење пријава жртава насиља. Уколико постоји општинска полиција, градови могу да усвоје позитивне мере како би постигли родни баланс у овој професији.

Монтреал (Канада)

Током јавних консултација одржаних у Монтреалу 1998. у вези са смерницама планирања уредби за област центра града, грађанке и женске групе истакле су потребу за безбедносним политикама. Град Монтреал успоставио је програм Жене и Град 1990. године и безбедност жена је убрзо постало питање високог приоритета. Град је прво желео да процени ситуацију. Пронађене су значајне разлике: жене ће четири пута више (60%) него мушкарци (15%) рећи да се плаше да шетају саме у свом насељу увече. Град је преузео неколико обавеза како би повећао безбедност жена у граду и израђен је нацрт стратешког деловања, базиран посебно на искуствима Торонта. Достигнућа Монтреала била су предмет растућег интересовања на међународном нивоу. Осмишљене активности за размену информација и преношење знања довеле су до прилагођавања стратегија које је Монтреал користио за Европу, или чак Африку и Јужну Америку.

Извор: „Град по мери жена”, Канадска федерација општина, 2004.

Сајтови: www.ville.montreal.qc.ca/femmesetville,
www.femmesetvilles.org

Лондон (Уједињено Краљевство)

Стратегија за сузбијање породичног насиља

Стратегија за сузбијање породичног насиља у Лондону покренута је 2001. године и фокусира се на:

- повећање безбедних избора услуга за жене и децу
- сматрање насилника одговорним за своје понашање
- искорењивање толеранције породичног насиља и оспоравање пасивности појединаца или организација
- пружање, деци и младим људима, знања и вештина потребних за изградњу односа који се базирају на поштовању и међусобном разумевању, уз поделу моћи и опредељеност ка ненасиљу.

Градоначелник је у стратегији поставио минимум стандарда за службе. Испитивање спроведено 2004. године показало је да многе од релевантних агенција/служби сада испуњавају овај стандард.

Извор: Управа ширег подручја Лондона

Сајт: www.london.gov.uk/mayor/strategies/dom_violence/index.jsp

Сен Жан де ла Руел (Француска)

Сен Жан де ла Руел, град од 17000 становника/ка који се налази на око 100 км од Париза, одредио је заступнице/ке за посредовање у најосетљивијим подручјима града, од четвртка до недеље, са радним временом од 6 сати по подне до 1 сат после поноћи. Заступница/ник има три мисије:

- помоћ у успостављању друштвених веза и промовисање медијације (посредовања)
- старање о одржавању јавних простора (лифтови, осветљење, телефонске говорнице, итд.)
- превенција.

Ова услуга је од велике помоћи женама које су најпогођеније проблемима безбедности. Она је финансирана од стране општине уз подршку предузећа која се баве одржавањем зграда.

Извор: Скупштина града Сен Жан де ла Руел

Сајт: www.ville-saintjeandelaruelle.fr

Беч (Аустрија)

24-часовна служба помоћи у хитним случајевима за жене

Жене и девојке које су погођене сексуалним или физичким насиљем могу контактирати кризни центар свих 24 сата дневно. Службом управља градско Одељење за питања жена. Могућност коришћења услуга саветовања анонимно и бесплатно једна је од кључних примарних мера помоћи које пружа Град Беч. Током последњих девет година, преко 40000 особа контактирало је Службу за помоћ телефонским путем или путем уговореног састанка.

Поред Службе за помоћ, прво склониште за жене у Аустрији отворено је у Бечу 1978. године. Први пут, злостављане жене и њихова деца имале/и су могућност да напусте злостављача, било привремено или трајно. Тренутно, Беч има четири склоништа за жене са расположивих 160 места за становање. Сва склоништа су у потпуности финансирана од стране Града.

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.frauenhaeuser-wien.at/hilfe_engl.htm

у овој области, посебно у погледу превенције болести и високоризичног понашања у погледу сексуалних навика. Овај вид информација је посебно користан младим женама, социјално угроженим и припадницама мањинских група.

Здравље и родна равноправност у Регионалном већу Стокхолма (Шведска): етика и едукација

Регионално веће Стокхолма успоставило је програм усмерен на обуку и етику како би подигло свест својих чланица/ова о проблемима жена, а који се састоји од следећег:

- опште информације за групу од више од 100 особа које имају управљачке и политичке одговорности;
- обука коју финансирају Европски социјални фондови за 600 директорки/а медицинских клиника, службеница/ка одговорних за транспорт и менаџерки/а на Институту Каролинска, праћена радом у сарадњи са домом здравља овог института;
- почетак обуке (30000 сати) за све запослене у здравственом сектору;
- презентација о здрављу, радном односу и роду у десет болница; ова презентација, доступна на интернету, подстиче дискусију о ставовима у пракси.

Извор: Одељење за здравље Стокхолмске регије

Сајт: www.stockholm.se

Беч (Аустрија): Здравствени програм за жене Беча

Године 1999, Канцеларија повереника за здравље жена Града Беча развила је Програм за здравље жена у сарадњи са свим релевантним општинским одељењима и управама, као и са Удружењем болница Беча. Саветодавно веће које је именовао градоначелник требало би да обезбеди систематску примену. Овај свеобухватни програм усмерен је на побољшање квалитета свих медицинских и психосоцијалних услуга за жене у Бечу.

Годишњи извештај о здрављу жена града Беча јасно показује да такође постоје крупне родно специфичне разлике - и посебно - у јавном здравственом сектору, у погледу коришћења лекова, нивоа знања и превентивног понашања.

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.frauengesundheit-wien.at

3.8. ЗДРАВЉЕ

Уз неколико изузетака, градови нису одговорни за систем здравствене заштите. Ово је често надлежност државне или регионалне владе. Општинске власти међутим могу да имају важну улогу у пружању информација женама и мушкарцима

Финска

У Финској су општине одговорне за основну здравствену заштиту, као и за заједничке општинске подухвате у пружању услуга у сегменту посебне здравствене заштите. Услуге здравствене заштите доступне су свим грађанкама/има. Пример родне перспективе јесте коришћење мамографије за све старосне групе како би се сузбио рак дојке. Према закону, жене од 55 до 59 година имају права на ово испитивање. Неке општине почињу превенцију са нижим старосним групама. Са циљем борбе против рака, такође се спроводи испитивање грлића материце за жене између 30 и 60 година. Ове услуге су бесплатне за грађанке.

Извор: Асоцијација финских регионалних и локалних власти
Сајт: www.kunnat.net

3.9. КУЛТУРА И СИМБОЛИЧНО ПРИСУСТВО У УРБАНОМ ОКРУЖЕЊУ

Присуство жена на културном пољу дуго је била реткост. У ширењу културних дела, женско стваралаштво је до скоро било маргинализовано. Градови улажу труд да измене ову сексистичку пристрасност.

У многим градовима, женски покрети су забележили да се у називима улица, места, јавних грађевина, па чак и кипова, жене игноришу. Општинско веће може да предузме кораке да промени ово симболично присуство како би се одало поштовање женама.

Осим тога, неки градови су отворили места, као што су библиотеке, музеји, културни простори посебно посвећени историји жена и делима жена. Отварање ових места која одају поштовање женама и чувају сећање на њих, често је омогућено кроз донације жена. Примери дати у наставку нису само позајмљени из Европе, већ представљају прекретнице.

Париз (Француска)

Библиотека Маргарит Диран:

Године 1897, Маргарит Диран, журналисткиња у Фигароу, је одлучила да направи лист који садржи опште информације и који би служио као платформа за жене. Тако је La Fronde креиран, уређиван, руковођен и састављан у потпуности од стране жена. У исто време, Маргарит Диран основала је библиотеку како би је користиле њене журналисткиње. Током свог живота, она је прикупљала документе о женама и које су писале жене. Касније је предводила друге листове и активно учествовала у политици. Године 1931. завештала је своју библиотеку, као и своје личне архиве Граду Паризу. Године 1932. библиотека је отворена у згради Скупштине 5. округа. То је истраживачка библиотека специјализована за документацију о женама и феминизму, отворена за ширу јавност за консултације

на лицу места. Пошто је расположиви простор постао недовољан, 1989. године библиотека је пресељена на адресу 79 rue Nationale, поставши део простора Мелвил медијатеке. Иако више није имала старински шарм својих старих просторија, библиотека је имала користи од смештања у велику стаклену, и према томе осветљенију зграду. Изгубила је свој изглед старомодног музеја, али сада нуди истраживачицама/има дупло већи простор и отворена је суботом.

Сајт: http://www.ccf.fr/bnf.fr/rnbc_d_visu/bibdetail.html?numnotice=9358

Бон (Немачка)

The Frauen Museum - Szenarien aus Kunst und Geschichte de Bonn, музеј који ради од добровољних прилога и субвенција града, са површином од 3000 квадратних метара, отворен је 1981. године. Чине га углавном уметничка дела, али такође покрива и женску историју и митологију и излаже радове савремене уметности.

Сајт: www.frauenmuseum.de

Ханој (Вијетнам)

Музеј жена (Bao tang phu nuvn) представљен је „не само као место где се чувају документа и предмети који приказују различите улоге жена кроз историју Вијетнама, већ је то и место где жене из Вијетнама и други могу да се сретну и размене идеје о равноправности, развоју и миру“. Музеј представља историју жена кроз четири теме: „Вијетнамске мајке у националној свести“, „Вијетнамске мајке и рад на изградњи и одбрани земље“, „Удруживање жена Вијетнама и рад на борби за ослобађање жена“, „Одевање жена вијетнамских етничких група“.

Вашингтон (Сједињене Америчке Државе)

Национални музеј жена у уметности у Вашингтону:

Музеј је основала Вилхелмина Кол Холадеј 1987. године и израстао је из приватне уметничке колекције, коју је она саставила заједно са мужем. Фокусиран је на радове уметница (најстарије дело потиче из 16. века). Истраживачки центар у саставу Музеја садржи информације о преко 16000 уметница.

Извор: Ова информација је узета из чланка Кристине Бард, „Музеји жена у иностранству“ издатог у прегледу, „Archives du féminisme“, бр. 3, јануар 2002.

Сајтови: <http://bu.univ-angers.fr/ARCHFEM/index.htm>
<http://www.nmwa.org>

3.10. Спорт

Статистички подаци из 2003. године показују да се спорт сматра једном од главних активности Европљана/ки у слободно време, али да је то и даље активност којом се првенствено баве мушкарци. 63% дечака између 15 и 24 године рекли су да се редовно баве или тренирају неки спорт у поређењу са само 37% девојчица исте старосне групе. Што се тиче старосне групе од преко 24 године, јаз је и даље велики: 29,5% мушкараца и само 16% жена се редовно баве неким спортом. Млади људи генерално почињу да се баве неким спортом кроз активности које организује град. Градови који обезбеђују спортску опрему за мушкарце и жене, дозвољавају им да се баве спортом који оне/и изаберу. Пошто девојчице нису упознате са спортовима тако рано као и дечаци, и како је локално финансирање склоно да фаворизује мушки оријентисане спортове, град који жели да постигне равноправност би требало да женама обезбеди исти приступ спортовима које оне изаберу, као и мушкарцима. Град би требало да охрабрује девојчице да се баве спортовима, чак и оним који се сматрају мушким, као и да подржава спортове које играју дечаци и девојчице заједно. Град може да обезбеди, кроз своје инвестиције у спортску опрему и реквизите, да спортови који се сматрају женским не буду у неповољном положају.

Унија белгијских градова и општина

Скупштина жена локално изабраних представница Уније белгијских градова и општина спровела је испитивање међу белгијским општинама о делу општинског буџета који се троши на спорт. Такође су рашчланили податке по полу међу запосленима у области спорта (организованим од стране општине), затим рашчланили су по полу податке о спортским клубовима, као и врстама спортова који се играју.

Извор: CEMR, Једнакост у европским градовима, Семинар у Бриселу, 11-13.децембар 2003. и семинар у Паризу

Сајт: www.uvcb-vbsg.be

3.11. Односи међу општинама и питања рода

Општинске размене, било да су организоване у оквиру државе, на европском нивоу или са другим глобалним регијама, моћна су средства за анализирање ситуација у погледу дискриминације, развијања метода за њихово искорењивање, и ширење најбољих пракси. Ове размене, које се посебно организују кроз партнерско повезивање градова, такође су инструмент за сарадњу.

3.11.1. У свим земљама Европске уније постоје асоцијације општина. У многим земљама су формиран и „женски одбори“ или одбори „за родну равноправност“ који могу да имају важну улогу у помагању и женама и мушкарцима у препознавању и подизању свести о родним неједнакостима на нивоу града и у размени метода за њихово елиминисање.

Шпанска федерација општина и покрајина (FEMP)

FEMP је спровела испитивање о томе како се шпанске општине односе према питањима рода. Ово испитивање је показало пораст броја именованих изабраних службеница/ка одговорних за овај ресор и пораст развоја локалне политике о равноправности у општинама. Испитивање је такође нагласило потешкоће у примени ових политика што је резултат недовољних издвајања финансијских средстава. Она је, такође, нагласила потребу периодичне евалуације и извештавања о овим политикама. Испитивање је показало потребу за координацијом на локалном нивоу са циљем увођења родне равноправности у све локалне акције. Испитивање наглашава корисност успостављања веза и размене између три административна нивоа: државна управа одговорна за питања равноправности, асоцијације аутономних и регионалних заједница, и општине.

Извор: CEMR, Равноправност у европским градовима, семинари одржани у Бриселу 11-13. децембар 2003.

Сајт: www.femp.es

Белгијска мрежа изабраних представница на локалном нивоу

Ова група се редовно састаје у седишту Уније белгијских градова и општина. То је форум за размену информација и најбољих пракси кроз који се организују тематска окупљања (нпр. са темом спорта, јаслица, итд.) Она је покренула програм „Изазов“, чији је циљ да промовише активности усмерене на промену друштвеног устројства и односа који се налазе у корену неједнакости и препрека са којима се жене суочавају. Године 2003, ова мрежа изабраних жена одлучила је да прозове општинска већа како би обезбедила да родна питања заиста буду узета у обзир у оквиру буџетских ставки за сарадњу.

Извор: CEMR, Равноправност у европским градовима, семинар одржан у Бриселу 11-13. децембар 2003.

Сајт: www.uvcb-vbsg.be

Унија локалних и регионалних управа Летоније

Током периода од јуна до децембра 2003. године, Унија локалних и регионалних управа Летоније, у сарадњи са УН у Летонији, спровела је пројекат „Развој родног мејнстриминга и спровођење на општинском нивоу у Летонији“. Циљеви овог пројекта били су да се подигне свест о родним питањима и повећа капацитет одређених група у односу на принципе и методологије родног мејнстриминга: НВО-а, универзитета и јавности уопштено.

Извор: Унија локалних и регионалних управа Летоније

Сајт: www.lps.lv

3.11.2. Као што је показано пројектом CEMR-а, који је припремио овај документ, сарадња између европских градова и општинских асоцијација унутар ЕУ је кључна стратегија у постизању родне равноправности.

Парма (Италија)

Године 2003, град Парма именован је за лидера пројекта европске међурегионалне сарадње за Источну Европу названог „Нови перспективе у градовима на управљање и женске мреже“. Повезани са овим пројектом били су Истраживачки институт за политичке и социјалне студије Болоње и Политехничка школа у Милану, италијански градови Козенца и Матера, град Орхус (Данска), један грчки град и три пољска града. Циљ овог пројекта је био да се анализирају проблеми и потребе које политичари/ке често пропусте. Са своје стране, Град Парма намерава да допринесе својим искуством у погледу успешног усклађивања приватног живота и професионалне каријере.

Извор: CEMR, Равноправност у европским градовима, семинар одржан у Бриселу 11-13. децембар 2003.

Сајт: www.comune.parma.it

Град Турку (Финска)

Град Турку је успоставио снажне мреже и сарадњу по родним питањима са нордијским партнерским градовима и у балтичком региону. Одбор за равноправност у граду Турку имао је сарадњу у периоду од преко десет година са нордијским партнерским градовима. Сваке две године они организују заједнички семинар о релевантним питањима равноправности. Они су (у сарадњи са Нордијским већем министара/ки) организовали Нордијски форум 1994. године у Турку. Било је присутно више од 15000 учесница/ка.

Године 2004. обележена је десетогодишњица семинара Нордијског форума у Турку. Семинару је присуствовало око 600 учесница/ка из нордијских и балтичких земаља, Пољске, Немачке и Русије.

Извор: Град Турку

Сајт: www.turku.fi

3.11.3. Општине су значајно развиле политике које се фокусирају на међународне односе. CEMR је, кроз свој Одбор изабраних представница локалних и регионалних власти, био један од првих који је промовисао улогу изабраних жена у међународним односима на европском нивоу. Жене такође имају важну улогу у међународним активностима које организује град - на пример, у партнерском повезивању градова. Тренутно су ангажоване на активностима повезивању градова које се заснивају на добровољном раду грађанки. У овом смислу, када год градови учествују у међународним пројектима сарадње, увођење родно осетљивих политика мора бити узето у обзир.

Акциони програм заједнице за промовисање партнерског повезивања градова

Акциони програм заједнице за промовисање партнерског повезивања градова има поштовање родне равноправности као један од критеријума при одабиру акција којима ће бити додељени грантови Европске комисије.

Извор: Служба Европске заједнице за партнерско повезивање градова

Сајт: http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/towntwin/index_en.html

VNG International

Била је спроведена иницијатива од стране VNG International, одељења у оквиру VNG (Асоцијација холандских општина) одговорног за управљање пројектима међународне сарадње. “Родна контролна листа” издата је са циљем да се додатно провери да је поштовање родне равноправности узето у обзир у пројектима међународне сарадње које спроводе општине.

Извор: VNG International

Сајт: www.vng-international.nl

Прилог 1

Други примери најбољих пракси: корисни сајтови

1. Једнакост у одлучивању на локалном нивоу

1.1 У оквиру изабране скупштине

- **Покрајина Доња Аустрија (Аустрија)**

Менторство за жене у политици.

Извор: Webring - Mentoring - Projekte

Сајт: www.ceiberweiber.at/mentoring/noe

- **Еспо (Финска)**

Општинско веће састављено од 55 % жена

Извор: Општинско веће града Еспоа

Сајт: www.espo.fi

- **Аутономна покрајина Кастиља - Ла Манча (Шпанија)**

Покрајински парламент са више жена него мушкараца

Извор: Portal E-Leusis

Сајтови: www.e-leusis.net, www.jccm.es

1.2 У оквиру локалног извршног органа и структура изнад општинског нивоа

- **Рахе (Финска)**

У општинском већу жене чине 16%, али оне су заступљене са 40% у извршном органу као резултат државног програма квота

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике

Сајт: www.raahe.fi

- **Француска**

Охрабривање учешћа жена у локалним политикама

Извор: Центар за менторство једнакости француске владе

Сајт: www.observatoire-parite.gouv.fr

1.3. У оквиру локалних одбора и саветодавних већа

- **Лијеж (Белгија)**

Стварање Општинског саветодавног одбора жена

Извор: La Libre новине и Скупштина града Лијежа

Сајтови: www.liege.be, www.lalibre.be

- **(Белгија)**

Закон од 20. септембра 1998. за промовисање балансираног присуства мушкараца и жена у оквиру саветодавних већа

Извор: Министарство за запошљавање, рад и социјални дијалог

Сајт: www.meta.fgov.be

1.4. У оквиру општинске управе

- **Модена (Италија)**

Минимална заступљеност од 50% жена (или мушкараца) у оквиру

Комисије за јавну изградњу

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике

Сајт: www.comune.modena.it

- **Иј (Белгија)**

Увођење веће флексибилности радног времена дозволило је општинским сервисима да управљају својим временом у односу на своје потребе

Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике

Сајт: www.huy.be

- **Беч (Аустрија)**

Подизање свести о роду - Интерна основна и напредна обука

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.frauen.wien.at

- **Венеција (Италија)**

Пројекат „Жене и клима“ - Пројекат за промовисање балансираног учешћа жена и мушкараца у процесу доношења одлука који се углавном фокусира на тему климе у оквиру локалне и регионалне територије општине

Извор: Скупштина града Венеције (Одсек за равноправност)

Сајт: www.comune.venezia.it

2. МЕХАНИЗМИ И ИНСТРУМЕНТИ У СЛУЖБИ РАВНОПРАВНОСТИ

2.1. Општинско веће осетљиво за родна питања:

- **Билбао (Шпанија)**
Посебни/е одборници/е за родна питања
Извор: Скупштина града Билбаоа
Сајт: www.bilbao.net
- **Торино (Италија)**
Оснивање Одбора за равноправност
Извор: Скупштина града Торина
Сајт: www.comune.torino.it Линк: Commissione Pari Opportunita
- **Болоња (Италија)**
Одбор за равноправност Града Болоње
Извор: Скупштина града Болоње
Сајт: www.comune.bologna.it/iperbole/capopp/piano.htm
- **Лисабон (Португал)**
Стални комитет за једнаке могућности
Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике
Сајт: www.cm-lisboa.pt
- **Сијена (Италија) Одбор за равноправност**
Извор: Скупштина града Сијене
Сајт: www.comune.siena.it

2.2. Општинска управа активирана и едукована у погледу родне равноправности:

- **Антверпен (Белгија)**
формирање Одељења „Еманципација“ са три државне службенице са пуним радним временом
Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике
Сајт: www.antwerpen.be
- **Бирмингем (Уједињено Краљевство)**
Формирање Одбора за равноправност за проучавање питања равноправности
Извор: Градско веће Бирмингема
Сајт: www.birmingham.gov.uk
- **Еш сир Алзет (Луксембург)**
Укључивање родне перспективе у све аспекте општинске политике
Извор: Скупштина града Еш сир Алзета
Сајт: www.esch.lu
- **Женева (Швајцарска)**
Одељење за промовисање равноправности
Извор: Биро за равноправност града Женева
Сајт: <http://www.geneve.ch/egalite/>

• Њукасл (Уједињено Краљевство)

Оснивање Већа за равноправност са циљем подизања свести о питањима равноправности и пружања услуга које задовољавају потребе свих жена

Извор: Градско веће Њукасла

Сајт: www.newcastle.gov.uk/pr.nsf/a/equalitywomen

• Рен (Француска)

Пројекти за заштиту професионалне једнакости, радних услова, коришћења времена, интерне комуникације и равноправности у оквиру општинске управе

Извор: Пројекат: Равноправност у европским градовима - Први састанак у Бриселу

Сајт: www.ville-rennes.fr

• Хановер (Немачка)

Различити административни радни документи према роду

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери

најбољих пракси у општинама (Deutscher Städtetag)

Сајтови: www.hannover.de, www.staedtetag.de

• Санем (Луксембург)

Оснивање посебног одељења за услове у којима жене живе и раде, којим управља плаћено стручно особље

Извор: Скупштина града Санема

Сајт: www.sanem.lu Service a la Condition Féminin

2.3. Статистички подаци рашчлањени по полу:

- **Модена (Италија)**
Родна перспектива за Споразум града
Извор: Водич за увођење родне перспективе у локалне политике
Сајт: www.comune.modena.it
- **Швајцарска**
Швајцарски атлас жена и равноправности
Извор: Швајцарски национални фонд
Сајт: www.snf.ch

2.4. Буџет: инструмент за анализирање и кориговање неједнакости:

- **Линц (Аустрија)**
Родно буџетирање
Извор: Скупштина града Линца
Сајт: www.linz.at Линк: Frauen
- **Минхен (Немачка)**
Родно буџетирање
Извор: Скупштина града Минхена
Сајт: www.muenchen.de

- **Франкфурт (Немачка)**

Родно буџетирање

Извор: Скупштина града Франкфурта

Сајт: www.gruene-frankfurt.de

- **Торино (Италија) Родно буџетирање**

Извор: Скупштина града Торина

Сајт: www.comune.torino.it

- **Округ Ђенова (Италија)**

Родно буџетирање

Извор: Округ Ђенова

Сајт: www.provincia.genova.it

2.5. Систем за информисање јавности о политикама увођења родне равноправности:

- **Барселона (Шпанија)**

Центар информација и ресурса за жене

Извор: Скупштина града Барселоне

Сајт: www.cird.bcn.es

- **Мадрид (Шпанија)**

Веће за помоћ женама - постоје заступнице/и за „равноправност” у свим окрузима града

Извор: Скупштина града Мадрида

Сајт: www.munimadrid.es

- **Сарагоса (Шпанија)**

Кућа жена

Извор: Скупштина града Сарагосе

Сајт: www.ayto-zaragoza.es

- **Сантјаго де Компостела (Шпанија)**

Кућа жена

Извор: Скупштина града Сантјаго де Компостела

Сајт: www.santiagodecompostela.org

- **Вервије (Белгија)**

Кућа жена

Извор: Скупштина града Вервијеа

Сајт: www.verviers.be

2.6. Подизање свести младих о питањима равноправности жена и мушкараца:

- **Хелсинки (Финска)**

Кућа за младе отворена само за девојке

Извор: Скупштина града Хелсинкија

Сајтови: <http://www.hel.fi/english/services/special/youth.html>

- **Дармштат (Немачка)**

Помоћ младима прилагођена девојкама уз коришћење родне перспективе

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Städtetag)

Сајтови: www.darmstadt.de, www.staedtetag.de

- **Хановер (Немачка)**

Организовање одмора за младе из родне перспективе

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Städtetag)

Сајтови: www.hanover.de, www.staedtetag.de

- **Беч (Аустрија)**

Интернет пројекат за помоћ девојкама да се одлуче у вези са својом будућом каријером (Jobs4Girls)

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајтови: www.job4girls.at, www.frauen.wien.at

2.7. Стални дијалог са цивилним друштвом:

- **Праг (Чешка Република)**

Локални дијалози

Извор: Документ: „Град по мери жена”, Канадска федерација општина

Сајт: www.praha-mesto.cz

- **Малта**

Рад Државног савета жена Малте на охрабривању учешћа жена у политици

Извор: Државно веће жена Малте

Сајт: www.ncwmalta.com

2.8 План за равноправност:

- **Словенија**

Закон о једнаким могућностима за мушкарце и жене

Извор: Словеначка канцеларија за једнаке могућности

Сајт: www.uem-rs.si

- **Беч (Аустрија)**

Планови за промовисање жена Града Беча

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.wien.gv.at/gbb

- **Регион Кантабрије (Шпанија)**

План за једнаке могућности за жене и мушкарце у региону

Извор: Регион Кантабрије

Сајт: www.fundacionmujeres.es/iniciofm.htm

- **Брно (Чешка Република)**

Координација државног пројекта за праћење питања рода на локалном нивоу

Извор: Милена (Женска канцеларија града Беча)

Сајт: www.milena.at Projet Brno

3. УЗИМАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОБЗИР

У СВИМ ОБЛАСТИМА ОПШТИНСКОГ ДЕЛОВАЊА

3.1. Коришћење времена узето у обзир при организацији општинских активности:

• Барселона (Шпанија)

Канцеларија за коришћење времена

Извор: Скупштина града Барселоне

Сајт: www.cird.bcn.es

• Париз (Француска)

Канцеларија за коришћење времена

Извор: Скупштина града Париза

Сајт: www.paris.fr Линк Citoyenneté

3.2. Организација, просторно планирање, градски превоз и становање

• Памплона (Шпанија)

Родна перспектива у планирању превоза на регионалном нивоу

Извор: UN Habitat База података најбољих пракси

Сајт: www.bestpractices.org

• Пулхајм (Немачка)

Увођење родно осетљивих политика у област урбаног развоја

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Stadtetag)

Сајтови: www.pulheim.de, www.staedtetag.de

3.3. Образовање и обука

• Офенбах на Мајни (Немачка)

Увођење родно осетљивих политика у обуку одраслих

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Stadtetag)

Сајтови: www.offenbach.de, www.staedtetag.de

• Лајпциг (Немачка)

Увођење родно осетљивих политика у већа за образовање

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Stadtetag).

Сајтови: www.leipzig.de, www.staedtetag.de

• Гулбене (Летонија)

„Улога оца у граду“ пројекат

Извор: Удружење локалних и регионалних власти Летоније

Сајтови: www.gulbene.lv, www.lps.lv

• Јелгава (Летонија)

„Награда за родну равноправност за предузетнице/ке“

Извор: Удружење локалних и регионалних власти Летоније

Сајтови: www.jelgava.lv, www.lps.lv

3.4. Интеграција мањина:

• Гелзенкирхен (Немачка)

Увођење родно осетљивих политика у план града за интеграцију

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Stadtetag)

Сајтови: www.gelsenkirchen.de, www.staedtetag.de

• Глазгов (Шкотска)

Испитивање насиља над женама припадницама етничких мањина

Извор: Градско веће Глазгова

Сајт: www.glasgow.gov.uk - Линк Equalities

• Хелсинки (Финска)

Курсеви финског језика, компјутерски курсеви, итд. за имигранткиње

Извор: Град Хелсинки

Сајт: www.hel.fi

• Беч (Аустрија)

Пројекат „Урбано повезивање“ - интеркултурална женска мрежа

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.urban-connection.at

• Келн (Немачка)

Пројекат за имигранткиње

Извор: Скупштина града Келна

Сајт: <http://www.stadt-koeln.de>

3.5. Стара лица у општинама

• Матозињос (Португал)

Место за грађанство, где се људи различитих старосних група могу сусрести

Извор: Завршни извештај о истраживању: Род и локално управљање променом у седам земаља Европске уније, Европска заједница ГД за истраживање

Сајт: www.cm-matosinhos.pt

3.6. Запосленост

• Либек (Немачка)

Либек тржиште за жене

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutscher Stadtetag)

Сајтови: www.luebeck.de, www.staedtetag.de

• Бристол (Уједињено Краљевство)

Пројекат Жене и управљање

Извор: Општинско веће Бристола

Сајт: www.bristol-city.gov.uk

- **Минхен (Немачка)**

Задруга служби за кућне послове

Извор: Скупштина града Минхена

Сајт: www.munchen.de

- **Валенсија (Шпанија)**

„Vuelve a Trabajar“ пројекат

Извор: Fundación Universidad Empresa con la Generalitat Valenciana

Сајтови: www.adeit.uv.es/pie/mujeres, www.gva.es

- **Виторија-Гастеиз (Шпанија)**

Ангажовање асистената/киња при локалним властима које се суочавају са посебним проблемима при запошљавању

Извор: EUEDEL (Euskadiko Udalen Ekartea) Удружење баскијских градова

Сајтови: www.eudel.es, www.vitoria-gasteiz.org/

3.7. Безбедност и борба против свих облика насиља

- **Визбаден (Немачка)**

Реорганизација простора испред железничке станице

Извор: Документ: Увођење родно осетљивих политика, примери најбољих пракси у општинама (Deutcher Städtetag)

Сајтови: www.wiesbaden.de, www.staedtetag.de

- **Ковентри (Уједињено Краљевство)**

Услуге помоћи за жене жртве насиља

Извор: Општинско веће Ковентрија

Сајт: www.coventry.gov.uk

- **Италија**

Мрежа италијанских градова против насиља

Извор: Скупштина града Торина и италијанско Министарство за равноправност

Сајт: www.pariopportunita.gov.it

3.8. Здравље

- **Торино (Италија)**

Центар за праћење здравља жена

Извор: Скупштина града Торина

Сајт: www.comune.torino.it/politichedigenere/

- **Беч (Аустрија)**

Клинички центар за здравље жена

Извор: UN-Habitat База података најбољих пракси

Сајт: www.bestpractices.org

3.9. Култура и симболично присуство у урбаном окружењу:

- **Болоња (Италија)**

Библиотека женског документационог центра

Извор: Скупштина града Болоње

Сајт: www.comune.bologna.it

- **Рим (Италија)**

Међународна кућа за жене

Извор: Скупштина града Рима

Сајт: www.casainternazionaledelledonne.org

- **Беч (Аустрија)**

У музеју

Извор: Одељење жена Града Беча

Сајт: www.musieum.at

3.10. Спорт

- **Париз (Француска)**

Особа одговорна за спровођење спортских пројеката за девојчице

Извор: Скупштина града Париза

Сајт: www.paris.fr

- **Француска заједница (Белгија)**

Пројекат „Изражавање кроз спорт“

Извор: Министарство, Буџет, Јавни сервис, Млади и спорт француске заједнице

Сајт: www.femmesetsport.cybernet.be

3.11. Односи међу општинама и питања рода

- **Рен (Француска)**

Пројекти који се тичу жена у подршци развоју

Извор: Међународна кућа Рена

Сајт: www.ville-rennes.fr Линк International

- **Европска унија**

URB-AL Network No. 12 (Мрежа Жене и град)

Извор: Покрајински савет Барселоне

Сајт: www.diba.es/urbal12

- **Лаhti (Финска), Либек (Немачка), Сундсвал (Шведска)**

Мрежа за примену родне перспективе у Локалној агенди 21

Извор: Унија балтичких градова

Сајтови: www.ubc.net, www.lahti.fi www.luebeck.de, www.sundsvall.se

- **Венеција (Италија)**

Помоћ у изградњи Женске куће у Сарајеву (Босна и Херцеговина)

Извор: Одељење за међународне односе Скупштине града Венеције

Сајт: www.comune.venezia.it/ineuropaenelmondo

Прилог 2

Жене и одлучивање на локалном и државном нивоу у земљама чланицама СЕМР-а

Не постоји централна база података ни на светском нивоу, нити чак на европском која би нам дозволила да утврдимо родну анализу изабраних представница/ка. Сигурно је да би изазови који су укључени у успостављање такве базе били сложенији од оних са којима се сусрела Интерпарламентарна унија при успостављању базе података о родном саставу парламената у свету. Ажурирање базе података је само по себи веома обиман посао. Што се тиче саме Европе, локални избори у различитим земљама се не одржавају у исто време и, што чини прикупљање података још тежим, општински избори чак и у оквиру једне земље се не одржавају нужно исте године за све општине. Осим тога, родно рашчлањени подаци нису увек доступни или су некомплетни, посебно у вези са саставом локалних извршних органа. Међутим, задатак није неизводљив. Он је и користан: статистички подаци о роду су заправо од суштинске важности у откривању родних неједнакости, као и у поређењу ситуације у једној земљи са ситуацијом у другој. У том погледу, било би разумно да Европска унија затражи да државе чланице, у оквиру пријаве за Препоруку Већа од 2. децембра 1996. поднесу редован упоредни извештај о положају жена и мушкараца у одлучивању на локалном нивоу.

Као део пројекта који је суфинансирала Европска комисија између 1996. и 1999. Савет европских општина и региона је заправо спровео почетно испитивање на ову тему. Прекид овог пројекта није дозволио ажурирање ових података. За пројекат који је суфинансирала Комисија 2004. године, СЕМР је поново спровео глобално истраживање својих државних секција, покривши свих 25 земаља Европске уније - као и европске земље које нису чланице ЕУ. Паралелно, СЕМР је спровео истраживање о броју (жене и мушкарци) изабраних представница/ка на општинском

нивоу у свакој земљи, и за земље Европске уније, о броју у оквиру Европског парламента. У контексту овог документа, није било могуће објављивање ових статистичких података. Међутим, они су доступни на веб-сајту СЕМР-а (www.ccre.org). СЕМР ће се потрудити да их редовно ажурира.

Закључци испитивања из 1999. године и данас важе. У свим земљама, има мање жена него мушкараца у општинским органима. Две земље се издвајају у погледу високог броја изабраних жена у већима: Шведска (41,6% изабраних чине жене) и Летонија (41,1%). У свим земљама Европске уније, проценат изабраних градоначелница је нижи од процента чланица већа. Предњачи Летонија са 32% жена на врху општинских извршних органа, а иза ње је Шведска, где заправо има два пута више градоначелница (20%) него чланица већа. У Немачкој, жене представљају само 5% свих градоначелница/ка у поређењу са 23,8% жена у већима.

Једна чињеница је заједничка, а то је да је лакше да жена буде изабрана на локалном нивоу него на државном и да мандат на локалном нивоу може да буде одскочна даска за могућу политичку каријеру на државном нивоу. Подаци које је прикупио СЕМР повећавају суптилне нијансе у овом погледу. У скоро половини ЕУ земаља, изабране жене су у већем броју присутне у нижим органима владе (или једном органу) него на локалном нивоу. Тако, на пример, следеће бројке поткрепљују овај закључак: Немачка (у односу 32,2% и 23,8%), Белгија (35% и 29%), Данска (38% и 27%), Грчка (14% и 12%), Финска (38% и 36%), Луксембург (20% и 15%), Холандија (36% и 23,5%), Пољска (20% и 13%), Шпанија (36% и 25,3%), Шведска (45,3% и 41,6%). Ово откриће поставило је питања у вези са узроцима ове ситуације и потребу да се истраживање настави.

Прилог 3

Списак учесница/ка пројектних састанака

Следеће особе су директно допринеле овом пројекту учествујући на радним састанцима:

Брисел, од 11. до 13. децембра 2003.

- Elmire AF GEIJERSTAM, шефица канцеларије у Бриселу,
- Шведска асоцијација локалних власти / Федерација шведских окружних већа (Шведска)
- Lina ANDREZ, изабрана представница Монтелавар округа,
- Општина Синтра (Португал)
- Elosia ARES MARTINEZ, „техничар/ка за равноправност“, Град Картахена (Шпанија)
- Dominique ARRESTAT, директорка администрације и финансија, CEMR Генерални секретаријат
- Valia ATHANASSOPOULOU, службеница Одбора за једнаке могућности, KEDKE (Грчка)
- Isabel Catalina BELMONTE UREÑA, чланица општинског већа Картахене (Шпанија)
- Vicenta BOSCH PALANCA, председница CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, градоначелница Бонрепос и Мирамбел, председница FEMP одбора жена (Шпанија)
- Sandra CECIARINI, надлежна за политике, CEMR Генерални секретаријат
- Maria Teresa COPPO GAVAZZI, чланица CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, изабрана чланица 3. изборне јединице градске области Милана, председница Регионалне федерације AICCRE Ломбардије, потпредседница Одбора изабраних жена AICCRE (Италија)
- Fausta DESHORMES, почасна директорка Европске комисије
- Patrizia DINI, секретарка Тосканске федерације AICCRE (Италија)
- Corinne DOLLÉ, рачуноводкиња, CEMR Генерални секретаријат

- Françoise GASPARD, стручњакиња CEMR Европске мреже жена изабраних представница локалних и регионалних власти (Француска)
- Panagiota GAZI, потпредседница Сталног комитета, чланица Градског већа Амфиса (Грчка)
- Annie HOARAU, службеница Сервиса за породицу и права жена, град Марсељ (Француска)
- Sabine HOLLAND-LETZ, Referentin für Frauen- und Gleichstellung-sangelegenheiten, Deutscher Städtetag (Немачка)
- Eeva HONKANUMMI, потпредседница Градског одбора Еспоа, чланица Градског већа, председница Одбора за равноправност (Финска)
- Agnès HUBERT, Одбор за права жена и родну равноправности Европског парламента
- Simone HUCKERT, Referendarin, Deutscher Städtetag (Немачка)
- Anna KARAMANOU, председница Одбора за права жена и родну равноправност Европског парламента
- Richard KITT, шеф LGIB канцеларије у Бриселу (Уједињено Краљевство)
- Elita KRESSE, шефица Секретаријата, координаторка пројекта „Увођење родно осетљивих политика и њихова примена у општинама Летоније“, Унија локалних и регионалних влада Летоније (Летонија)
- Monique LEMOINE, општинска одборница Сен Жан де ла Руела (Француска)
- Miren Arantza MADARIAGA ABERASTURI, службеница за родну равноправност EUDEL-а, градоначелница Гаутегиз-Артеага (Шпанија)
- Karin MANDERSCHIED, председница CNFL, SYVICOL, општинска одборница Есперанжа (Луксембург)
- Sabine MARTORELL, извршна директорка AFCCRE (Француска)
- Antonina MIELGO, чланица FEMP Одбора жена (Шпанија)

- Encarnación OCAÑA PEREZ, општинска одборница Песуела де ла Торес, чланица FEMP Одбора жена (Шпанија)
- Mariana PARASKEVA, главна администраторка, Одељење за једнаке могућности, Генерални директорат за запошљавање и социјална питања Европске комисије
- Anna PODESTÀ, заменица градоначелника/це за међународне односе, Град Парма (Италија)
- Thérèse RENIER, Федерални секретаријат Уније белгијских градова и општина (Белгија)
- María José ROCA GUTIERREZ, општинска одборница Картахене одговорна за учешће грађанки/а (Шпанија)
- Werner SCHNEIDER, Referent für gender mainstreaming, Stadt Frankfurt am Main - Frauenreferat (Немачка)
- Kükilli SEIRE, саветница градоначелника Паиде, представља Удружење естонских градова (Естонија)
- Jeremy SMITH, генерални секретар CEMR-a
- Valérie SOLLE, асистенткиња, Генерални секретаријат CEMR-a
- Zsuzsa SOMOGYI, запослена у општини Кишбер (Мађарска)
- Erzsébet UDVARDI, градоначелница Кишбера (Мађарска)
- Gabriele WENNER, Stadt Frankfurt am Main - Frauenreferat (Немачка)
- Irene YLENIUS, секретарка за међународне послове, Асоцијација финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Mar ZABALA MARDARAS, генерална директорка, EUDEL (Шпанија)
- Margaret SPOHN, извршна директорка одговорна за мониторинг интеркултуралне сарадње, Град Минхен (Немачка)
- Cristiana STORELLI, архитекткиња, бивша потпредседница CEMR-a (Швајцарска)

ПАРИЗ, 7-8. МАЈ 2004.

- Kristina ANDREEVA, стручњакиња за обуку и партнерство градова, Национална асоцијација општина у Републици Бугарској (Бугарска)
- Valia ATHANASSOPOULOU, службеница KEDKE Одбора за једнаке могућности (Грчка)
- Catherine BEAUNEZ, дизајнерка (Француска)
- Isabel Catalina BELMONTE UREÑA, општинска одборница Картахене (Шпанија)
- Claire BERNARD, техничка саветница градоначелника Париза о политикама родне равноправности (Француска)
- Vicenta BOSCH PALANCA, председница CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, градоначелница Бонрепос и Мирамбел, председница FEMP одбора жена (Шпанија)
- Jocelyne BOUGEARD, заменица градоначелника Рена, одговорна за жене, равноправност и коришћење времена (Француска)
- Thomas CATTERMOLE, службеник за повезивање, CEMR Генерални секретаријат
- Sandra CECIARINI, надлежна за политике, CEMR Генерални секретаријат
- Maria Teresa COPPO GAVAZZI, чланица CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, изабрана чланица 3. изборне јединице градске области Милана, председница Регионалне федерације AICCRE Ломбардије, потпредседница Одбора изабраних жена AICCRE (Италија)
- Patrizia DINI, секретарка Тосканске Федерације AICCRE (Италија)
- Corinne DOLLÉ, рачуноводкиња, CEMR Генерални секретаријат
- Gillian DOUGLAS, менаџерка тима за равноправност и социјалну инклузију, Градско веће Бристола (Уједињено Краљевство)
- Véronique DUBARRY, чланица Градског већа Париза, одборница 10. округа Париза одговорна за превенцију и безбедност (Француска)
- Isabelle DUSSUTOUR, извршна директорка, POLIS (Белгија)
- Birgitta EVENGARD, Окружно веће Стокхолма (Шведска)
- Pepa FRANCO, стручњакиња за равноправност, Folia Consultores (Шпанија)

МИРАМБЕЛ И ШПАНИЈА, 29-30. МАРТ 2004.

- Vicenta BOSCH PALANCA, председница CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, градоначелница Бонрепос и Мирамбел, председница FEMP Одбора жена (Шпанија)
- Sandra CECIARINI, надлежна за политике, CEMR Генерални секретаријат
- Christophe CHAILLOU, директор кабинета генералног секретара CEMR-a
- Pepa FRANCO, стручњакиња за равноправност, Мадрид (Шпанија)
- Françoise GASPARD, стручњакиња европске мреже изабраних представница локалних и регионалних власти CEMR-a (Француска)
- Marie-Pierre MARTINET, градска одборница Париза (Француска)
- Elvira MENDEZ, директорка „Salud y Vida“ асоцијације, Барселона (Шпанија)
- Antonina MIELGO, службеница Одбора жена FEMP (Шпанија)
- Werner SCHNEIDER, Referent für gender mainstreaming, Stadt Frankfurt am Main - Frauenreferat (Немачка)

- Françoise GASPARD, стручњакиња европске мреже изабраних представница локалних и регионалних власти CEMR-а (Француска)
 - Panayota GAZI, потпредседница CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, председница KEDKE одбора за једнаке могућности (Грчка)
 - Marie GODARD, Град Иј (Белгија)
 - Dorleta GOIBURU, техничка саветница, EUDEL (Шпанија)
 - Luc GWIAZDZINSKI, директор „Maison du Temps et de la Mobilité“, Град Белфор (Француска)
 - Kerstin HARDENSTEDT, Шведска асоцијација локалних власти (Шведска)
 - Annie HOARAU, службеница Сервиса за породицу и права жена, град Марсељ (Француска)
 - Sabine HOLLAND-LETZ, Referentin, Deutscher Städtetag (Немачка)
 - Eeva HONKANUMMI, потпредседница Градског одбора Еспоо, чланица Градског већа, председница Одбора за равноправност (Финска)
 - Elita KRESSE, шефица Секретаријата, координаторка пројекта “Увођење родно осетљивих политика и њихова примена у општинама Летоније”, Унија локалних и регионалних влада Летоније (Летонија)
 - André LECLERC, председник Француске националне олимпијске академије (Француска)
 - Monique LEMOINE, општинска одборница Сен Жан де ла Руела (Француска)
 - Pirkko LETTO, чланица Градског већа Ванте, чланица Одбора Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
 - Ruth LUCAS, LGIB канцеларија у Бриселу (Уједињено Краљевство)
 - Miren Arantza MADARIAGA, градоначелница Артеага/EUDEL (Шпанија)
 - Karin MANDERSCHIED, председница CNFL, SYVICOL, општинска одборница Есперанжа (Luxembourg)
 - Marie-Pierre MARTINET, чланица Градског већа Париза (Француска)
 - Sabine MARTORELL, извршна директорка AFCCRE (Француска)
 - Gabriella MATEFI, чланица Одбора за равноправност Града Базела (Швајцарска)
 - Gabriella MERLO, председница IRENE асоцијације (Иницијатива, Истраживања, Искуства, Нова Европа) (Италија)
 - Anne MICHAUD, Град Монреал (Квебек, Канада)
 - Antonina MIELGO, директорка Секције за равноправност, техничка секретарка FEMP Одбора за равноправност (Шпанија)
 - Sinikka MIKOLA, виша саветница, Асоцијација финских локалних и регионалних власти (Финска)
 - Maria Rosario MONTERO RODRIGUEZ, општинска одборница Картахене одговорна за образовање и жене (Шпанија)
 - Maria José ROCA GUTIERREZ, општинска одборница Картахене одговорна за учешће грађанки/а (Шпанија)
 - Chariklia SARIKA, заменица градоначелника Јероскипуа (Кипар)
 - Werner SCHNEIDER, Referent für Prozesse des Gender Mainstreaming, Stadt Frankfurt am Main (Немачка)
 - Külli SEIRE, саветница градоначелника Паиде (Естонија)
 - Nelly SERVIN, градоначелница Пилар Нембуку, представница Националне федерације изабраних представница у Латинској Америци (Парагвај)
 - Angela SPIZIG, Bürgermeisterin der Stadt Köln (Немачка)
 - Elisabeth STEIER, одговорна за примену родног буџетирања у области Западног Готланда (Шведска)
 - Cristiana STORELLI, архитекткиња, бивша потпредседница CEMR-а (Швајцарска)
 - Lily STORELLI, архитекткиња (Швајцарска)
 - Ginka TCHAVDAROVA, извршна директорка, Национална асоцијација општина у Републици Бугарској (Бугарска)
 - Daniela URSCHITZ, Leiterin, Frauen Büro der Stadt Wien (Аустрија)
 - Delphine VANDAELE, Град Иј (Белгија)
 - Susanna VANONI, шефица секције Канцеларије за једнаке могућности, Сектор за рад, професионалну обуку и едукацију, Округ Варезе (Италија)
 - Gabriele WENNER, Leiterin Frauenreferat, Stadt Frankfurt-am-Main (Немачка)
 - Clare WHELAN, изабрана чланица Лондонске општине Ламбет, чланица Радне групе изабраних чланица УК, потпредседница Извршног органа за равноправност Асоцијације локалне управе (Уједињено Краљевство)
 - Varvara ZACHARAKOULI, заменица градоначелника/це Тирнавоса (Грчка)
 - Rosetta ZARU, експерткиња задужена за пројекат „Антигона“ Тосканске Федерације AICCRE (Италија)
- БАРСЕЛОНА, 14-15. СЕПТЕМБАР 2004.**
-
- Vicenta BOSCH PALANCA, председница CEMR Одбора изабраних представница локалних и регионалних власти, градоначелница Бонрепос и Мирамбел, председница FEMP одбора жена (Шпанија)
 - Sandra CECIARINI, надлежна за политике, CEMR Генерални секретаријат
 - Christophe CHAILLOU, директор Кабинета генералног секретара CEMR-а

- Françoise GASPARD, стручњакиња CEMR Европске мреже жена изабраних представница локалних и регионалних власти (Француска)
- Eeva HONKANUMMI, председница Одбора за једнаке могућности, чланица Градског већа, потпредседница Градског одбора Еспо (Финска)
- Helen JACKSON, службеница за политике и јавне послове, LGIB канцеларија у Бриселу (Уједињено Краљевство)
- Guilherme JOHNSTON, стажисткиња, CEMR Генерални секретаријат
- Antonina MIELGO, службеница FEMP Одбора жена (Шпанија)
- Werner SCHNEIDER, Referent für gender mainstreaming, Stadt Frankfurt am Main - Frauenreferat (Немачка)
- Cristiana STORELLI, архитекткиња, бивша потпредседница CEMR-а (Швајцарска)
- Lily STORELLI, архитекткиња (Швајцарска)
- Maria STRATIGAKI, предавачица, Пантеон универзитет, Атина (Грчка)
- Laura TURQUET, консултанткиња за једнаке могућности (Уједињено Краљевство)
- Doris BORG, градоначелница Биркиркаре, извршна чланица Удружења локалних већа Малте (Малта)
- Joseph BORG, члан Градског већа Мелиехе, потпредседник Удружења локалних већа Малте (Малта)
- Vicenta BOSCH PALANCA, Présidente de la Commission des élues locales et régionales du CCRE (Шпанија)
- Jocelyne BOUGEARD, Adjointe au Maire de Rennes déléguée aux fem-mes et l'égalité et au temps de la ville (Француска)
- Yolande BOYER, Sénatrice du Finistère, Maire de Châteaulin (Француска)
- Arta BRAUNA, председница Већа руралне општине Приекуле (Летонија)
- Melinda BUDA, Conseillère Municipale de Petrosino (Италија)
- Diane BUNYAN, стручњакиња у оквиру Савета Европе
- Adília CANDEIAS, Maire Adjointe de Palmela (Португал)
- Claudina CARDOSO, Conseillère de Mme Adília CANDEIAS, Maire Adjointe de Palmela (Португал)
- Laura CASTAGNOLI, Responsable des politiques de la femme et de l'emploi de la ville de Gênes (Италија)
- Roberta CAVAGNA, Maire Adjointe de San Giovanni Bianco (Италија)
- Sandra CECIARINI, Chargée de Mission au Secrétariat Général du CCRE
- vana _ERVINKOVA, градоначелница Костелец над Орлице (Чешка Република)
- Christophe CHAILLOU, Directeur de Cabinet du Secrétaire Général du CCRE
- Maria Teresa COPPO GAVAZZI, Elue dans la 3e circonscription de l'aire métropolitaine de Milan, Présidente de la Fédération régionale lombarde de l'AICCRE, Vice-Présidente de la Commission des élues de l'AICCRE (Италија)
- Ann-Kristin COPSON, стручњакиња за род, Норвешка асоцијација локалних и регионалних власти (Норвешка)
- Clara COSTALES SUAREZ, Chef du Bureau des Politiques d'Egalité de Gijón (Шпанија)
- Raffaella D'ALBERTI, Maire Adjointe de Petrosino (Италија)
- Fausta DESHORMES, Directrice Honoraire de la Commission européenne (Белгија)
- Davide DIAMANTINI, Professeur à l'Université Bicocca-Milano (Италија)
- Patrizia DINI, Secrétaire de la Fédération Toscane de l'AICCRE (Италија)
- Corinne DOLLÉ, Comptable, Secrétariat Général du CCRE
- Simone DUCERT, Adjointe au Maire de Charnay lès Mâcon en charge des relations internationales (Француска)
- Michèle DUPUIS, Echevine de Verviers en charge de l'emploi et de l'égalité des chances (Белгија)

БРИСЕЛ, 7-8 ФЕБРУАР 2005.: ЗАВРШНА КОНФЕРЕНЦИЈА

- Elmire AF GEIJERSTAM, директорка, шефица канцеларије у Бриселу, Шведска асоцијација локалних власти и регија (Шведска)
- Maria Elisa ALVAREZ SANTOS, Conseillère Municipale de Barakaldo (Шпанија)
- Tiziana ALVISI, Direction centrale des Relations internationales et des Politiques communautaires de la ville de Venise (Италија)
- Laura ARDITO, Membre de la Commission des élues de l'AICCRE (Италија)
- Ana BARCELÓ CHICO, Présidente de la Commission de l'Egalité de la FEMP (Шпанија)
- Frédérique BARELLON, Déléguée Générale de la région Rhône-Alpes auprès de l'Union européenne (Француска)
- F. BELKASMI, помоћница саветнице за старије жене, Општина Ротердам (Холандија)
- Martine BEURAERT, Adjointe au Maire de Dunkerque (Француска)
- Jean BLATZ, Conseiller Technique au Cabinet du Maire de Lille (Француска)
- Regina BOLOGOVIENE, чланица Одбора за социјална питања, Асоцијација локалних власти у Литванији (Литванија)
- Rossella BONAVITA, Responsable du Service „Cittadinanza e delle Donne“ de la ville de Venise (Италија)

- Isabelle DUSSUTOIR, Directrice de POLIS
- Jutta EBELING, Vize Bürgermeisterin der Stadt Frankfurt (Немачка)
- Edite ESTRELA, Vice-Présidente de la Commission des droits de la femme et de l'égalité des genres du Parlement européen (Португал)
- Maite ETXANIZ BALENCIAGA, Maire de Zarautz (Шпанија)
- Nicole FEIDT, Maire de Toul (Француска)
- Noémie FELD, Cabinet de M. Christian Dupont, Ministre de la Politique des Grandes Villes de Belgique (Белгија)
- Françoise FELLMANN, Première Adjointe au Maire de Besançon (Француска)
- Paz FERNÁNDEZ FELGUEROSO, Maire de Gijón (Шпанија)
- Rosalía FERNÁNDEZ MENÉNDEZ, Directrice du Département des Affaires sociales et de la Gouvernance de la FEMP (Шпанија)
- Colette FILLION-NICOLLET, Adjointe au Maire de Grenoble en charge de l'économie solidaire (Француска)
- Jana FISCHEROVÁ, Одбор за међународне односе, Унија градова и општина Чешке Републике (Чешка Република)
- Ian FLEETWOOD, члан Окружног већа Линколншира (Уједињено Краљевство)
- Antalné FODOR, градоначелница Сигетсентмиклоша (Мађарска)
- Julien GANNARD, Directeur du pôle Projets, Maison du Temps et de la Mobilité de Belfort (Француска)
- Yves GARBARINI, Chef de Projet - service Jeunesse et Animation de Lille (Француска)
- Maria Dolores GARCÍA NIETO, Conseillère Municipale de Carthagène en charge de la politique sociale (Шпанија)
- Françoise GASPARD, Experte du CCRE sur la question de l'égalité des chances
- Panagiota GAZI, чланица Градског већа Амфисе, председница KEDKE Одбора за равноправност (Грчка)
- Graziella GENTILINI, Fédération régionale de la Marche de l'AICCRE (Италија)
- Ligita GINTERE, председница Већа руралне општине Јаунпилса (Летонија)
- Mireille GITTON, Maire Adjointe de Clichy déléguée à la culture et aux femmes (Француска)
- Stefanie GÖTHE-OBIEGLO, Gleichstellungsbeauftragte, Mitglied im Frauen- und Gleichstellungsausschuß des Deutschen Städtetages / Vertretung des Bundesland Sachsen-Anhalt (Немачка)
- Cécile GRAUVOGEL, Assistante, Secrétariat Général du CCRE
- Isabelle GUEGUEN, Chargée de mission „égalité femmes/hommes“ au Conseil Général du Finistère (Француска)
- Françoise GUILLOU, Conseillère Municipale d'Aubigny, représentante M. Jean LARDIERE, Maire d'Aubigny (Француска)
- Tuula HAAPIO, административна менаџерка Града Тампере (Финска)
- Kveta HALANOVÁ, градоначелница Јилове код Прага (Чешка Република)
- Katarzyna HALAS, службеница за међународне односе, Асоцијација пољских градова (Пољска)
- Tiina HALLING, Градска управа Раквере (Естонија)
- Petra HARTMANN, Coordinatrice des partenaires italiens, Sister Cities Going Gender (Немачка)
- Ulla HEMBERG, Шведска асоцијација локалних власти и регија (Шведска)
- Baroness Ruth HENIG, Окружно веће Ланкашира (Уједињено Краљевство)
- Edeltraud HERRMANN, Frauenreferentin, Frauenreferat, Stadt Filders-tadt (Немачка)
- Ida HILLER, Frauenbeauftragte, Stadt Nürnberg (Немачка)
- Annie HOARAU, Directrice de l'Action familiale et des droits des femmes de Marseille (Француска)
- Sabine HOLLAND-LETZ, Referentin, Deutscher Städtetag (Немачка)
- Eeva HONKANUMMI, чланица Градског већа Еспо, председница Одбора за равноправност, председница Одбора за социјална питања и здравство Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Ulrike HUEBER, Österreichischer Städtebund (Аустрија)
- Natalia IZZI, Commission de l'Egalité des Chances de la ville de Rome (Италија)
- Sylvie JEANNIN, Conseillère Municipale de Besançon déléguée aux animations sportives (Француска)
- Jasbir JHAS, службеница за политике и јавне послове, LGIB (Уједињено Краљевство)
- Sue JOHNSON, виша менаџерка за политике и пројекте, Управа ширег подручја Лондона (Уједињено Краљевство)
- Elizabeth JOHNSTON, заменица извршног директора Европског форума за безбедност у градовима
- Guilherme JOHNSTON, Stagiaire, Secrétariat Général du CCRE
- Dörthe JUNG, Unternehmensberatung, Stadt Frankfurt-am-Main (Немачка)
- Aziza KAPADIA, службеница за политике, Служба за женски дизајн (Уједињено Краљевство)
- Katerina KARAVOLA, службеница KEDKE канцеларије у Бриселу (Грчка)
- Dimitra KARVOUNI, градоначелница Опоунтиона (Грчка)
- Erika KATONA, координаторка међународних послова, Мађарска асоцијација локалних власти (TÖOSZ) (Мађарска)
- Gerda KASSNER, Gleichstellungsbeauftragte, Stadt Essen (Немачка)

- Michaela KAUER, Stadt Wien (Аустрија)
- Elita KRESSE, секретарка, Асоцијација локалних и регионалних влада Летоније (Летонија)
- Leena KUHA, чланица Градског већа Оулу, заменица члана Одбора Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Maro KYRIATIDOU, општинска одборница (Кипар)
- Valérie LE GALLOUEDEC, Stagiaire au Conseil Général du Finistère (Француска)
- Pirkko LETTO, чланица Градског већа Ванте, чланица Одбора Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Ann LOBIJN, координаторка тима Благостање, Асоцијација фламанских градова и општина (Белгија)
- Lena LUDVIGSSON OLAFSEN, прва потпредседница, Шведска асоцијација локалних власти и региона (Шведска)
- Miren Arantza MADARIAGA ABERASTURI, Maire de Gautegiz Artea (Шпанија)
- Karin MANDERSCHIED, Présidente du Conseil National des Femmes du Luxembourg (Луксембург)
- Marie-Pierre MARTINET, Conseillère de Paris (Француска)
- Victoria MARTÍNEZ OCÓN, Membre de la Commission de l'Égalité de la FEMP (Шпанија)
- Sabine MARTORELL, Chargée de Mission de l'AFCCRE (Француска)
- Maguy MARUEJOULS, Représente Mme Conchita LACUEY, Députée- Maire de Floirac (Француска)
- Fosca MAURI TASCIOTTI, AICCRE (Италија)
- Sebihan MEHMED, градоначелница Крумовграда (Бугарска)
- Gabriella MERLO, AICCRE (Италија)
- Adua MESSERINI, Coordinatrice de la Commission des Elues, Fédération Toscane de l'AICCRE (Италија)
- Antonina MIELGO, Directrice en charge de l'égalité de la FEMP (Шпанија)
- Sinikka MIKOLA, виша саветница одговорна за питања равноправности, Асоцијација финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Dobrinka MONEVA, градоначелница Разграда (Бугарска)
- Ewa MROZ, директорка Куће пољско-немачке сарадње (Пољска)
- Patrizia NAPOLI, AICCRE (Италија)
- Encarnación OCAÑA PÉREZ, Membre de la Commission de l'Égalité de la FEMP (Шпанија)
- Siiri OVIIR, чланица Европског парламента (Естонија)
- Ramute OZALINSKIENE, чланица Одбора за социјална питања, Асоцијација локалних власти у Литванији (Литванија)
- Angeles PALACIOS SANCHEZ, Conseillère Municipale de Carthagène en charge du budget, du patrimoine et de l'emploi (Шпанија)
- Eleni PANAGI, градоначелница Chalki (Грчка)
- Jacqueline PANIER, Adjointe au Maire de Besançon en charge des relations publiques et des relations extérieures (Француска)
- Myriam PAREA, Gérante et Sténotypiste de Conférences (Француска)
- Marie PAUKEJOVÁ, чланица Градског већа Чешке Будејовице (Чешка република)
- Luisella PAVAN-WOOLFE, Directrice des affaires horizontales et inter- nationales, Direction Générale de l'emploi, des affaires sociales et de l'égalité des chances, Commission européenne
- Brigitte PÉRILLIÉ, Maire de Vif (Француска)
- Marjaana PERTTULA, чланица Градског већа града Пори, чланица Одбора Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Sylvie PETITJEAN, Directrice Générale Adjointe du Conseil Régional de Poitou-Charentes (Француска)
- Anna PODESTÀ, Maire Adjointe de Parme déléguée aux relations internationales (Италија)
- Danièle POISSENOT, Conseillère Municipale de Besançon (Француска)
- Angelika POTH-MÖGELE, Directrice politique, Secrétariat Général du CCRE
- Gabriella PSOMA, чланица Градског већа Никозије (Кипар)
- Cilda PURGALE, председница Већа руралне општине Триката (Летонија)
- Anne-Ly REIMAA, виша извршна директорка за спољне односе и питања везана за ЕУ, Градска управа Лихви (Естонија)
- Jacques REY, Conseiller Municipal de La Bastidonne, Membre du Comité Directeur de l'AFCCRE (Француска)
- Pirjo RINNE, чланица Извршног одбора Турку (Финска)
- Cathernie ROBERTSON, службеница на развоју политика, Служба за женски дизајн (Уједињено Краљевство)
- Maria Jose ROCA GUTIERREZ, Conseillère Municipale de Carthagène en charge de la participation des citoyens (Шпанија)
- Monika ROMENSKA, Заменица извршног директора, Национална асоцијација општина у Републици Бугарској (Бугарска)
- Susanna RORATO, Chef du Service de l'Égalité des Chances de la ville de Turin (Италија)
- Maria RÖSSLHÜMER, Geschäftsführung, Verein Autonome Österreichische Frauenhäuser (Аустрија)
- Magali RUELE, Stagiaire, Secrétariat Général du CCRE
- Mirosława RUTHOLOSKA-KRUPKA, потпредседница Градског већа града Пила (Пољска)
- Geneviève SAINT-HUBERT, Présidente de la Fédération Française des Maisons de l'Europe (Француска)
- Karmelo SÁINZ DE LA MAZA ARROLA, Maire de Leioa, Président de l'Association des Municipalités Basques (EUDEL) (Шпанија)

- Emilia SAIZ, Chargée de Mission, Cités et Gouvernements Locaux Unis
- Õilme SALUMÄE, чланица Градског већа Куресаре (Естонија)
- Isabelle SANTOS, Assistante parlementaire de Mme Edite ESTRELA (Португал)
- Pekka SAURI, заменица градоначелника Хелсинкија, чланица Одбора Асоцијације финских локалних и регионалних власти (Финска)
- Rosalia SCHIRO, AICCRE (Италија)
- Werner SCHNEIDER, Referent für Gender Mainstreaming, Stadt Frankfurt-am-Main (Немачка)
- Birgit SEELBINDER, Oberbürgermeisterin der Stadt Marktredwitz (Немачка)
- Külliki SEIRE, саветница градоначелника Паиде, представља Асоцијацију естонских градова (Естонија)
- Serge SETTERAHMANE, Maire Adjoint de Clichy délégué aux relations internationales (Француска)
- Jeremy SMITH, Secrétaire Général du CCRE
- Valérie SOLLE, Assistante, Secrétariat Général du CCRE
- Angela SPIZIG, Vize Bürgermeisterin der Stadt Köln (Немачка)
- Jake STAFFORD, виша координаторка за политике, Европска канцеларија у Лондону (Уједињено Краљевство)
- Anne STAUFFER, представља Hiltrud BREYER, чланица Европског парламента (Немачка)
- Ivana STRÁSKÁ, градоначелница Милевског (Чешка Република)
- Catharina TARRAS-WAHLBERG, заменица градоначелника/це Стокхолма (Шведска)
- Ginka TCHAVDAROVA, извршна директорка, Национална асоцијација општина у Републици Бугарској (Бугарска)
- Gisèle TESSON, Présidente du jumelage d'Aubigny (Француска)
- Sofia THOMAREI, чланица Градског већа Керацини (Грчка)
- Marta TORRADO DE CASTRO, Vice-Présidente de la Commission de l'Égalité de la FEMP (Шпанија)
- Stavros TOTSIS, преводалац (Грчка)
- Laura TURQUET, консултанткиња (Уједињено Краљевство)
- Erzsébet UDVARDI, градоначелница Кишберија (Мађарска)
- Anna ULVESON, менаџерка пројекта, Шведска асоцијација локалних власти и региона (Шведска)
- Marianne VAN DEN ANKER, Здравствена и безбедоносна еманципација старих жена, Општина Ротердам (Холандија)
- Tamara VAN DE WIJDEVEN, Здравствене услуге, Општина Ротердам (Холандија)
- Susanna VANONI, AICCRE (Италија)
- Audrone VAREIKYTE, саветница за социјална питања, Асоцијација локалних власти у Литванији (Литванија)
- Sylvie VAUGELADE, Vice-Présidente du Conseil Régional du Limousin déléguée à la démocratie participative, à la citoyenneté et aux droits des femmes (Француска)
- Petra WAHLSTRÖM, Службеница за информисање, Шведска асоцијација локалних власти и региона (Шведска)
- Beate WEBER, Oberbürgermeisterin der Stadt Heidelberg (Немачка)
- Simona WOLESA, Büroleiterin Brüssel, Österreichischer Städtebund (Аустрија)
- Audrey YOUNG, шефица Diversity Performance, Управа ширег подручја Лондона (Уједињено Краљевство)
- Jan YOUNGS, службеница за равноправност, Тим за равноправност и социјалну инклузију, Градско веће Бристола (Уједињено Краљевство)
- Rosaria ZARU, Responsable du projet toscan „les villes de l'égalité“, ARTEMIS-AICCRE (Италија)
- Petra ZIEGLER, Projektmitarbeiterin, Verein Autonome Österreichische Frauenhäuser (Аустрија)

Садржај

1. Обавезати се и радити на повећаном учешћу жена у локалном политичком животу	58
2. Промовисати и применити механизме одлучивања и стратегије чији је циљ обезбедити да потребе жена буду укључене током процеса одлучивања	59
Увођење родно осетљивих политика	59
Општинска управа	60
Запосленост	60
Консултације	60
Родно буџетирање	60
Формирање надзорног органа за равноправност (или опсерваторије)	60
3. Узети у обзир потребе жена при примени различитих политика за које је град одговоран	61
1. Планирање	61
а) Установе	61
б) Превоз	61
с) Становање	61
д) Изглед улица	61
2. Пружање услуга	61
а) Брига о деци	61
б) Превоз	61
с) Радно време канцеларија и пословних објеката	62
д) Становање	62
е) Доступне услуге за старатељке	62
ф) Култура и спорт	62
г) Комуникација и информације	62
х) Безбедност жена	62
и) Разноликост	63

Методологија за Равноправни град

Град који жели да развија равноправност жена и мушкараца и на тај начин поштује један од практичних принципа демократије требало би да узме у обзир три подручја деловања:

- Учешће жена у политичком животу
- Стратегије и алати за промовисање равноправности жена и мушкараца
- Посебне политике (у складу са надлежностима општине) које узимају у обзир потребе жена и које имају за циљ побољшање њиховог свакодневног живота.

Такође је важно да се узму у обзир различите потребе жена и мушкараца, тако да инвалидитет, раса, етничко порекло, вера, сексуална оријентација, друштвена класа, године, брачни статус, породичне одговорности и радни статус буду размотрени.

1. ОБАВЕЗАТИ СЕ И РАДИТИ НА ПОВЕЋАНОМ

УЧЕШЋУ ЖЕНА У ЛОКАЛНОМ ПОЛИТИЧКОМ ЖИВОТУ

Како?

- Тако што ће се градоначелник или градоначелница у локално веће јавно и чврсто политички обавезати на родну равноправност.
- Лобирањем да државне владе и политичке партије утврде квоте како би обезбедиле да сужене у потпуности и праведно заступљене на изборним листама, као кандидаткиње, итд.
- Именовањем високог/е званичника/це за питања равноправности жена и мушкараца.
- Оснивањем Одбора за равноправност, одговорног за законодавство и примену политика равноправности. Овај одбор би требало да буде састављен од жена и мушкараца и да покрене расправу и размену ставова између жена и мушкараца.
- Истицањем значаја равноправности жена и мушкараца међу постојећим и новим чланицама и члановима већа и организовањем обавезних обука.
- Обезбеђивањем баланса жена и мушкараца приликом именовања градоначелника/ца, заменика/ца градоначелника/це, чланова/ица одбора, председништва одбора, и представника/ца у саветодавним општинским одборима.
- Именовањем жена у ресоре виших нивоа задужене за питања која су често резервисана за мушкарце, као што су финансије, урбанистичко планирање, превоз итд. (а не само социјална питања, култура итд.)
- Позивањем чланова и чланица странака да обезбеде да се обавезе преузете од стране политичких партија поштују на локалном нивоу (на пример квоте).
- Разменом најбољих пракси и искустава са другим градовима који су применили политике за промовисање равноправности, и учествовањем у форумима и мрежама које олакшавају размену информација и контаката на државном, европском и међународном нивоу.
- Подизањем свести (кроз комуникацију, у школама) о значају равноправне демократије за жене и мушкарце.
- Охрабривањем младих жена да учествују у политици кроз стварање локалних већа састављених од младих људи што се може промовисати, на пример, кроз школе, и што може бити плодно тле за будуће политичарке.
- Организовањем кампања за промовисање учешћа жена у локалним политикама и њихово охрабривање да се учлане у политичке партије (истицањем да ће на тај начин интереси жена бити више узети у обзир при креирању политика).
- Охрабривањем жена, укључујући жене са инвалидитетом, жене тамније пути и припаднице других етничких мањина, лезбејке, старије жене, младе жене и оне које имају старатељске одговорности да се кандидују на изборима, тако да изабране/и чланице/ови представљају град као целину.
- Охрабривањем политичких партија да жене прикажу у позитивном светлу и без стереотипа у свим медијима, тако да жене имају узорце које могу пратити.
- Олакшавањем учешћа жена у политичким и јавним састанцима кроз препознавање њихових старатељских обавеза, на пример:
 - Обраћањем пажње на време одржавања састанака и избегавањем непотребног продужавања трајања састанака
 - Обезбеђивањем установа за бригу о деци или помагањем да се покрију трошкови ангажовања професионалних старатељи/а.
- Охрабривањем и подржавањем потенцијалних кандидаткиња и новоизабраних жена да прихвате менторство, и пружањем обука, на пример:
 - за држање јавних говора

Добра владавина,
Ambrogio Lorenzetti,
Сијена (Италија),
Palazzo Pubblico (1338).

- за доношење и представљање закључака на састанцима
- о политичким системима и његовим процесима
- за развијање својих капацитета и могућности да обављају политичку функцију.

- Праћењем броја жена које се кандидују и бивају изабране и успеха сваке политике и иницијативе којима је циљ постизање пропорционалне заступљености.

2. ПРОМОВИСАТИ И ПРИМЕНИТИ МЕХАНИЗМЕ ОДЛУЧИВАЊА И СТРАТЕГИЈЕ ЧИЈИ ЈЕ ЦИЉ ОБЕЗБЕДИТИ ДА ПОТРЕБЕ ЖЕНА БУДУ УКЉУЧЕНЕ ТОКОМ ПРОЦЕСА ОДЛУЧИВАЊА

Град може развити већу равноправност жена и мушкараца успостављањем механизма и планирањем одговарајућих стратегија. Ево неколико препорука.

Увођење родно осетљивих политика

Град би требало да примени стратегију увођења родно осетљивих политика чији је циљ да обезбеди равноправност жена и мушкараца, и у оквиру локалне власти и у пружању услуга становништву. Елементи стратегије увођења родно осетљивих политика би требало да буду:

- а) доносиоци и доносиоце одлука у граду стално узимају у обзир равноправност жена и мушкараца, поштујући правила поменута у Поглављу 1: посебно именовањем високих званичника/ка на позицију одговорних за равноправност жена и мушкараца и у одборе за равноправност (који су одговорни за политике равноправности)
- б) градови би требало да узму у обзир, у свим областима политике, посебне потребе различитих жена, на пример жена тамније пути и припадница других етничких мањина, мигранткиња, лезбејки, жена са инвалидитетом, старијих и млађих жена, жена које су припаднице одређене верске групе и жена које имају старатељске одговорности
- в) политике су развијене и спроведене на начин којим се постиже равноправност жена и мушкараца
- д) оформљено је одељење за равноправност које ће подржати процес увођења родно осетљивих политика
- е) уведена је периодична обука за изабране чланове и чланице и запослене која их оспособљава да ефикасно раде на увођењу родно осетљивих политика.

Општинска управа

Интерни систем града може подржати родну равноправност кроз:

a) развијање акционог плана за спровођење равноправности жена и мушкараца који дефинише:

- политике, алате и методе примене плана за постизање родне равноправности
- детаљан распоред активности и планираних догађаја
- метод евалуације.

b) процену утицаја родне заступљености на стратегије, политике и значајне пројекте

c) доносиоци и доносиоце одлука и Одељење за равноправност у оквиру управе прате процес у односу на циљеве постављене у акционом плану

d) преглед и ревидирање стратегија, политика и планираних акција како би се утврдили даљи планови за постизање родне равноправности.

Запосленост

Град није само место где се доносе одлуке које утичу на животе жена; то је и место рада и организације рада жена. Од виталне важности је да град, као послодавац, гарантује равноправност жена и мушкараца обезбеђивањем:

- равноправности жена и мушкараца у броју запослених у сваком одељењу и на сваком степену
- једнаких плата за жене и мушкарце на једнаким пословима
- равноправности жена и мушкараца у добијању професионалне обуке и позиција одговорности које су више по хијерархији.

Да би се ово постигло, град може да примени следеће политике:

- у оквиру локалног акционог плана за равноправност одређивање стратегија и алата за родну равноправност при запошљавању
- примена система за евалуацију и обуку која се базира на прецизним циљевима који помажу женама да напредују на лествици у својој каријери.

Консултације

- Како би се сазнале различите потребе различитих жена и до ког нивоа град излази у сусрет тим потребама, морају се спровести консултације.
- У сарадњи са различитим женама морају се употребити различите методе консултације и комуникације, узимајући у обзир свакодневне животе жена и потребе, на пример, жена са одређеним инвалидитетима или различитим нивоима усменог или писменог изражавања на званичном језику земље.
- Резултати процеса консултације морају бити саопштени особама које су учествовале у њој и узети у обзир приликом развијања акционих планова за равноправност.

Родно буџетирање

Узимање у обзир потреба жена у припреми буџета локалне власти је витално у примени политика равноправности. Ово средство је дефинисано као „родно буџетирање“ (буџет који узима у обзир родна питања). Основни захтеви родног буџетирања су:

- Балансирано присуство жена у одбору за градски буџет, који је одговоран за припрему буџета, како би се омогућило да се чује глас жена.
- Успостављање процедуре консултација како би се са женама разговарало о њиховим потребама.
- Анализирање и планирање висине трошкова по роду при одређивању буџета.
- Успостављање и примена система праћења, контроле и евалуације родног буџетирања.
- Објављивање буџетских расхода по роду.

Формирање надзорног органа за равноправност (или опсерваторије)

Формирање надзорног органа за равноправност у граду важно је средство за праћење и евалуацију политика равноправности. Надзорни орган би требало:

- да има тачне и анализиране родно базиране податке и резултате (рашчлањене на жене и мушкарце)
- да буде у могућности да прецизно процени ефикасност и утицај политика на жене и мушкарце, и у оквиру власти и у граду
- да пружи своје податке и евалуацију доносицима и доносиоцима одлуке како би поступили у складу са њима.

3. УЗЕТИ У ОБЗИР ПОТРЕБЕ ЖЕНА ПРИ ПРИМЕНИ

РАЗЛИЧИТИХ ПОЛИТИКА ЗА КОЈЕ ЈЕ ГРАД ОДГОВОРАН

1. Планирање

Планирање града представља онакву слику града каквим га доживљавају његови/е грађани/ке и посетиоци/тељке. Жене и њихове потребе морају бити узете у обзир у просторном планирању, осмишљавању, инфраструктури и архитектури града.

а) Установе

Доносиоци и доносиатељке одлука у граду морају у потпуности сагледати ситуацију при планирању града како би обезбедили одговарајуће и приступачне:

- јавне услуге (поште, школе, вртиће, болнице, социјалне услуге)
- културне и спортске центре (биоскопе, позоришта, дворане, библиотеке)
- објекте за рекреацију (паркове, клубове за ваншколске активности, центре за младе) и личне услуге (банке, продавнице).

б) Превоз

Град би требало да буде осмишљен тако да:

- женама и деци омогући лако кретање по граду уз коришћење различитих облика превоза, укључујући ходање, вожњу бициклом и интегрисани систем јавног превоза
- смањи опасност од возила за жене и њихову децу.

с) Становање

Требало би да буде планиран широк опсег доступних, стамбених јединица високог квалитета, као и да буде обезбеђено мноштво облика својине/коришћења простора. То би требало да укључи обезбеђивање стамбених објеката различите величине за домаћинства различите величине.

Стамбена насеља би требало да буду повезана са локалним услугама и да имају приступ центру града и установама.

д) Изглед улица

Начин на који су улице осмишљене и како се о њима води рачуна може имати важан утицај на животе жена, на пример:

- Добро осветљење улица и јавних места може да помогне да се жене осећају и да буду безбедније.
- Тротоари не би требало да имају препреке и требало би да буду довољно широки за дечија колица, инвалидска колица итд.
- Дobar систем чишћења и одржавања улица (смеће, графити, итд.) неопходан је како улице не би изгледале запуштене и претеће.

Улога жена у друштву мора се више препознавати у давању назива путевима/киповима/споменицима.

2. Пружање услуга

Град може да помогне женама да избалансирају свој приватни и породични живот са својим професионалним животом кроз планирање услуга које олакшавају њихове свакодневне послове.

а) Брига о деци

- Обезбедити установе за бригу о деци и јаслице.
- Обезбедити да су ове установе отворене што дуже могуће током дана и да узимају у обзир радно време жена.
- Обезбедити да су ове услуге доступне свим женама, породицама са једним или два родитеља, женама са нижим примањима, и радницама/има са пуним и непуним радним временом.
- Политике морају бити довољно флексибилне тако да жене могу да раде на начин који ће задовољити потребе њихових послодаваца, као и да наставе каријеру.

б) Превоз

Град мора да обезбеди да јавни превоз задовољава посебне потребе жена и да:

- буде доступан, ефикасан, учестао, брз, чист и безбедан
- буде приступачан женама које путују са децом и обављају куповину, и женама које се отежано крећу
- буде обезбеђен до установа које најчешће користе жене, као што су школе, вртићи, продавнице, банке, болнице, социјалне службе града, информационе службе, итд.
- омогућава женама, посебно женама са инвалидитетом или жене које живе у изолованом окружењу, да учествују у градским активностима (нпр. културним или политичким активностима).

с) Радно време канцеларија и пословних објеката

- Требало би да општинске канцеларије буду отворене суботом ујутру, у време ручка, или да буде путем поште или интернета омогућено обављање послова као што је добијање извода из матичне књиге рођених, потврде о пребивалишту, гласачког листића, уписа у изборне листе.
- Подстицање каснијег отварања фирми, служби и продавница како би се помогло женама да након посла обаве свакодневне послове везане за домаћинство.

д) Становање

Обезбедити да жене са инвалидитетом имају користи од праведније расподеле буџета за социјално становање које одговара њиховим потребама.

е) Доступне услуге за старатељке

Жене често воде рачуна о угроженим члановима/ицама нашег друштва као што су старе особе и особе са инвалидитетом итд. Град може побољшати свакодневне животе ових жена чинећи услуге доступним код куће или отварањем прихватних центара прилагођених њиховим потребама.

ф) Култура и спорт

Град може да спроведе културну политику која препознаје приоритете жена и узима у обзир њихове могућности:

- Промовисањем радионица сликарства, вајарства, позоришта, фотографије, итд. као места намењених у исто време и учењу и релаксацији
- Подржавањем уметница кроз промовисање њиховог рада (слике, скулптуре, књиге, песме, представе итд.).

Град може да узме у обзир род као део своје спортске политике:

- узимањем у обзир различитих приоритета жена и мушкараца у припреми буџета за спорт и његовој потрошњи
- промовисањем мешовитог учешћа и превазилажењем стереотипа кроз развијање мешовитих спортова (нпр. фудбал)
- подстицањем да оба пола учествују у спортовима који историјски стереотипно припадају другом полу.

г) Комуникација и информације

Градови могу женама пружити информације специфичне за њих:

- отварањем информационих пултова о општинским и другим услугама које су доступне женама
- спровођењем кампања за подизање свести о равноправности жена и мушкараца (као што је назначено у поглављу 1) како би се охрабрило учешће жена у грађанском животу или кроз кампање усмерене на скретање пажње јавности на нека посебна питања
- коришћењем позитивних и/или нестереотипних представа о женама у промотивним материјалима
- отварањем прихватних центара за жене које имају проблеме кроз обезбеђивање психолошке подршке и континуирани рад
- обезбеђивањем канцеларије за примање имигранткиња или жена припадница етничких мањина, за пружање информација и подршке
- оснивањем канцеларије за здравље жена, за сексуалну едукацију, борбу против сиде, итд.

h) Безбедност жена

Град може да осигура безбедност жена у њиховим свакодневним животима изван града и у њему:

- онемогућавајући криминал тако што ће обезбедити да јавна места која људи користе буду прегледна и да су таква места која се користе ноћу добро осветљена (нпр. аутобуска стајалишта, паркинзи, станице метроа)
- решавањем питања безбедности у погледу „последњег километра до куће“ (раздаљина од последње станице јавног превоза или главног пута и сл. до куће)
- коришћењем мера надзора на несигурним местима.

Породично насиље је озбиљан проблем за жене. Градови могу да помогну да се безбедност жена у њиховим домовима осигура кроз:

- пружање информација на оним местима где се жене најчешће крећу и спровођењем кампања за подизање свести
- пружање услуга за подршку женама које преживљавају породично насиље
- успостављање прихватних центара за жене које су жртве породичног насиља и њихову децу
- обезбеђивање ефикасних односа институција и обезбеђивање пракси упућивања корисница међу институцијама које пружају подршку као што су полицијске, здравствене и службе које се баве смештајем.

i) Разноликост

Услуге града, као целине, морају бити усмерене на све групе жена.

На пример, када су у питању избеглице и мигранткиње, град мора да им помогне да се снађу у новом окружењу како би у потпуности учествовале у животу њихове нове земље и града, кроз иницијативе као што су:

- Организовање курсева писмености, језика и културе.
- Покретање акција са циљем успостављања ближег дијалога са различитим групама становништва.
- Организовање обука да се олакша њихово укључивање или бављење професионалним делатношћу у новој земљи (нпр. информационе технологије).

На сличан начин требало би изаћи у сусрет потребама других посебних група жена кроз одговарајуће акције.

Општинско веће града Еспоа (Финска): пример балансиране скупштине.

Савет европских општина и регија (CEMR) је најбројнија асоцијација локалних и регионалних власти у Европи.

Његове чланице су националне асоцијације локалних и регионалних власти из преко тридесет европских земаља.

Главни циљ CEMR-а је промовисање снажне, уједињене Европе утемељене на локалној и регионалној самоуправи и демократији; Европе у којој се одлуке доносе што је могуће ближе њеним грађанкама и грађанима, у складу са принципом супсидијарности.

Рад CEMR-а покрива широк опсег тема, укључујући јавне услуге, превоз, регионалну политику, окружење, једнаке могућности...

CEMR је такође активан и на међународној сцени. То је европска секција светске организације градова и општина, Уједињени градови и локалне владе (UCLG).

Партнер CEMR-а

„Venetian Afternoon“ (Поподне у Венецији) слика Томаса Мекнајта
ауторско право 2005. Thomas McKnight
Сва права задржана
www.thomasmcknight.com

Сва права задржана - 2005.

Искључива одговорност ауторки/а. Комисија није одговорна за било какву употребу информација које су овде садржане.

CIP

©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

